

ЗАНАЯТЧИЙСКА ПРАКТИКА

СПИСАНИЕ ЗА ОБЩА ПРОСВѢТА И ПРАКТИЧЕСКИ
ЗНАНИЯ ЗА ЗАНЯТЧИИТЕ.

М. Стайновъ — Казанлъкъ

Инд. съвѣтникъ

Разпознаване на текстилнитѣ материяли.

Като се оставятъ текстилнитѣ материяли отъ минералнометаленъ произходъ на страна, понеже нѣматъ особено значение, тия материяли се дѣлятъ на животински и растителни. Най-типиченъ признакъ за различаване животинскитѣ отъ растителнитѣ материяли е горѣнието. Ако единъ конецъ отъ прежда или платъ, като се запали бавно гори и издава миризма на изгорена кость, или опърлена коса, а сжщо така образува сравнително твърдъ горивенъ остатъкъ, то този материялъ е отъ животински произходъ или примесъ съ животински произходъ. Ако пъкъ гори бързо, дава лесно разпадащъ се горивенъ отпадъкъ и мирише на изгорена хартия, то материяла е отъ растителенъ произходъ. Шомъ се констатира произхода, остава тогава да се опредѣли дали е вълна, памукъ, коприна или друго. Къмъ материялитѣ отъ животинския произходъ сѣдатъ вълнитѣ, коприната, козината и пр.

Вълненитѣ прежди се състоятъ отъ влакна както слѣдва: Шрайхгарна прежда, дължината и е средно 80 до 100 милиметра, обаче има едно количество влакна отъ 10 до 30 м. м. Къмъ шрайхгарното предачество

спадатъ и преждитѣ на крѣтото суровиятъ материялъ е дребъ и други вълнени отпадъци, а сжшо така и искусственината вълна (отъ разчепкани парцали, конци и пр). Такава прежда има средня дължина на влакната 30 до 40 м. м. Въ шрайхгарната прежда влакната сж объркани и тя има рунтавъ и неравномеренъ изгледъ.

Камгарната (гребенната) прежда има средна дължина на влакната отъ 100 м. м. на горе, като за грубитѣ прежди, отделни влакна достигатъ до 30 сантиметра даже и повече. Камгарната прежда е гладка и равномерна. Главно се употрѣбѣва въ пресуканъ въ 2 и повече ката видъ. Кѣто всѣка вълнена прежда, лесно се срезва съ жбитѣ на устата, което е единъ начинъ за разпознаване отъ памука, който се вдѣвква и мѣчно се срезва. Напоследѣкъ памучни платове на които е въздѣйствиувано по особенъ начинъ нареченъ филаниране добиватъ изгледъ и грифъ, като дамски камгаренъ плагъ, отличаваъ се обаче по горѣнието и жжитѣ памучни влакна. Камгарнитѣ прежди се имитиратъ още и съ разкъсана изкуствена коприна примесена съ естественна вълна за миризма при горението, която е определена по камгаренъ начинъ. Лѣскавината на отдѣлнитѣ влакна и липса на сгърчаностъ въ влакното показва, че това не е естествена вълна. Имитиратъ се само по-скжпи прежди, а хубавитѣ скжпи камгарни прежди се познаватъ съ многото сгърчвания (кривулици) на отдѣлното влакно.

Отъ животински произходъ е сжшо коприната на черничевата буба. Тя има мекъ блѣсъкъ, гладка е, отдѣлнитѣ пашкулни влакна сж много дълги и като се стиска съ ржка чувствува се така наречениятъ коприненъ грифъ и шумъ. Въ по-груба форма се явява коприната наречена туса, която е по-твърда на гледъ, има по-стъкленъ, грубъ блѣсъкъ и не е така гладкъкъ конеца, понеже се състои отъ по-груби влакна. Отъ остатѣцитѣ при преработката на коприната отъ двойнитѣ и повредени пашкули по принципа на камгарното предачество, се получава коприната наречена шапъ. Понеже материяла предварително се различава, то нейнитѣ влакна сж отъ 50 м. м. на горе. Тя обикновено

се фабрикува пресукана въ два и повече ката и се употребява главно за бродерия, конци за шевъ, пасмантерията и пр. Отъ най-проститѣ копринени остатъци се преди коприната буретъ, която за насъ не е отъ особено значение.

Други животински материяли за текстилната индустрия сж козинитѣ, заешкитѣ косми, камилската вълна, които обаче не сж отъ особено значение. Най-важниятъ отъ растителнитѣ текстилни материяли е памука. Отдѣлнитѣ влакна сж най-много до 40 и въ редки случай до 50 м. м. дълги. Конеца е мекъ и твърде гладкъ.

Лена има много дълги влакна (които сж собствено групи отъ влакна) не е така гладкъ, понеже се срещатъ възелчета и е по здравъ отъ памука. Ленениятъ конецъ по мъчно се разлага на съставнитѣ влакна отъ колкото памука, който като го развъртишъ и влакната се раздѣлятъ.

Ленениятъ конецъ е твърдъ. По мекъ отъ него, обаче по слабъ и по грубъ, е ютениятъ. Отдѣлнитѣ ютени влакна, които стоятъ извънъ конца сж вълнести и лесно шупливи, което нѣщо, а сжщо и не особенната здравина на сжщитѣ, го огличава отъ конопа. конопа има дълги и здрави влакна, които мъчно се отдѣлятъ при развъртване на конца.

Книжниятъ каналъ при развъртване лесно се отличава отъ конопа и ютата, а особено като се намокри съ слюнка или вода, отслабва. Отъ растителенъ произходъ е добилата напоследкъ голѣмо разпространение искусствена коприна. Тя се получава отъ дървесина. Споредъ начина на производството си има и различни видове искусствени коприни отъ които по-важни сж високоза, ганццовъ, шардоне и пр. Всички искусствени коприни иматъ силенъ стъкленъ блѣсъкъ, по сж слаби и съ по твърдъ грифъ отъ естественната коприна. При влага, особено гореща течностъ още повече отслабватъ. Къмъ искусственната коприна принадлежи и материяла известенъ подъ името **щапелъ фасеръ**, съ който имитиратъ камгарни преди и мохерската (отъ ангорски кози) прежда. Такава прежда отъ чуждостра-

ненъ произходъ е познатъ въ насъ подъ името спектаторъ, изкуствена коприна и пр.; обаче произвежда се и въ наши предачни фабрики. Къмъ изкуствената коприна принадлежатъ и изкуственитъ конски косми, а така също и изкуственната слама за шапкарски материяли, която е подобна на лента изк. коприна (виста) съ силенъ металически блѣсъкъ.

Съ особенно химическо или механическо въздействие върху извѣстни материяли се измѣнятъ значително извѣстни качества на съшитѣ. На памука, особено на този отъ египетски произходъ (мако) като му се въздѣйствува въ изпънато състояние съ натриева основа добива единъ особенъ блѣсъкъ, а като се прекара и презъ баня съ нѣкое сулфурирано масло (ави-виране) съ което добива особниятъ грифъ и шумъ на коприната, съ нищо друго освенъ съ запалване, не може да се отличи отъ копринената шапъ.

Също, съ разни апретурни вещества може да се въздействува върху памукъ, ленъ или книжна прежда и да се получи прежда съ изгледъ на такава отъ благородни или не благородни материяли.

Освенъ гореизброенитъ материяли има още много други отъ животински, растителенъ и минераленъ произходъ, които обаче не сж отъ голѣмо значение и иматъ малко употрѣбление въ насъ. За всѣки случай за изпитване на единъ материалъ да се направи най-напредъ горивната проба за да се определи произхода и тогава да се дири вече вида.

З. К. Мавродиевъ

Керамикъ-техникъ-инженеръ

К е р а м и к а.

Продъл. отъ кн. 6

По-рано споменахме, че освѣнъ другитъ съставни части, глинитъ съдържатъ и органически вещества. Присѣтствието на такива въ глинитъ се дължи на гниенето на растителнитъ и животински материяли въ поч-

вата. Най-много органически вещества съдържатъ глинитѣ около блатата и рѣкитѣ,

Органическитѣ вещества придаватъ на глината сивъ, до черенъ цвѣтъ, споредъ количеството въ което се съдържатъ. При паленето повечето отъ тѣзи видове глини се палятъ бяло. Органическитѣ материй придаватъ на глинитѣ пластичностъ, обаче намаляватъ свиваемостъта. Такива глини не могатъ да издържатъ бързото променение на температурата, и при силно слънце и вѣтъръ преди опичането имъ — се пукатъ много леко. Издѣлия отъ такава глина при паленето сж опасни, защото бързо се изпукватъ ако се загрѣе бързо пешъта, а ангобата и глазурата падатъ. За да се пригоди подобна глина за грънчарски цѣли трѣбва да се примѣси съ по-малко пластични материяли като напримѣръ кварцъ, песакъ мергелъ и др.

Когато говориме за глинитѣ трѣбва да споменеме за мергела. Той представлява варовита глина, която съдържа до 80% варъ (калциевъ карбонатъ). Има два вида мергели—варовитъ съ 80% варъ и глиненъ мергелъ съ около 50% варъ. Варовития мергелъ се употребява въ цементната индустрия, а глинения може да се употреби и за грънчарски цѣли, когато е чистъ и не съдържа други примѣси.

Другъ важенъ, необходимъ въ керамиката суровъ материалъ е

к р е м а к а

или както се казва още кварцъ. Въ природата той се намѣрва два вида: млѣченъ и стъкловиденъ. За грънчарски цѣли обикновено се употребява млѣчния, а стъкловидния служи главно въ стъкларството. Стъкловиденъ кремакъ у насъ има при Гебедже Варненско. Чистия, хубавъ кремакъ има бялъ цвѣтъ, а нечистия, смѣсенъ съ желѣзни съединения—желто червеникавъ. Употрѣблението му въ грънчарството е голѣмо, главно за глазури. За да може по-леко да се смила на брашно, трѣбва предварително да се загрѣе до червенъ жаръ въ пешъта и веднага да се изсипе въ вода. Самото смилане става въ хромелъ или барабанъ. У насъ

обикновения кремакъ се намѣрва на много мѣста въ различни форми, било като скала, било зърнестъ или на пясъкъ. При село Гирдели ново-загорско, около Самоковъ и на др. още мѣста се намиратъ цѣли скали отъ стѣкловиденъ и млѣченъ кремъкъ.

При разрушението на такива и др. скали отъ дъждоветъ, снѣговетъ и въобще отъ врѣмето, се образува на самото мѣсто и после отвлича отъ водитъ обикновения

п ѣ с а к ъ

който сжшо се употребява въ грънчарството. Споредъ състава на скалитъ, отъ които е образуванъ, различаваме нѣколко вида пясъкъ: кварцовъ, глимеровъ, фелдшпатовъ, глинесто-кварцовъ, нечиствъ и варовитъ.

Кварцовия пясъкъ се образува отъ разрушението на кварцовитъ скали. Неговото значение въ грънчарството е сжщото както и въ чистия кварцъ. Той бива въ видъ на малки загладени зърна и съдържа 2 до 3 процента глина, която обаче чрезъ промиване може да се отстрани.

Фелдшпатовия пясъкъ се наричи още и топителенъ защото се топи леко при червенъ жаръ. Той съдържа освенъ кремакъ и малко фелдшпатъ, полученъ отъ разрушението на фелдшпатовитъ минерали.

Глинесто-кварцовия пѣсѣкъ съдържа до 12 процента глина, която въ повечето случай е каолинъ. Когато се изплава може свободно да се отдѣлятъ пѣсачнитъ частички и остане каолина.

Отъ останалитъ видове пясаци — варовития пясакъ се най-лесно разпознава, защото като се полѣе съ киселина шуми.

По нататъкъ, слѣдъ като завършиме съ суровитъ материяли, ще опишиме подробно различнитъ начини на работата въ керамиката, заедно съ начинитъ за глазиране, ангобиране, оцвѣтяване и украшаване на грънчарскитъ издѣлия.

Иванъ Юр. Балевъ-Котелъ

Действ. членъ на Бург. Търг. Инд. Камара

Килимената промишленостъ.

Единъ отъ многото домашни занаяти, който съ успѣхъ се е развивалъ въ балканскитѣ кѣтове на страната е килимарството, което живѣе и създава поминакъ на хора, по малко претенциозни къмъ свойтѣ нужди, а повече трудолюбиви.

До освободителната война, а и редъ години следъ нея, цѣлата домашна вълнена рѣчна индустрия е била до такава степенъ развита, че тогавашнитѣ вълнени складове, не сж могли да побератъ суровата вълна на производителитѣ на шаеци, аби, гайтани и килими. Сиромашията тогава е била непозната на населението, което всецѣло е било погълнато отъ преработването на суровия преждовлакнестъ материялъ—вълната. Всѣка балканска паланка, или село сж представлявали рѣчна текстилна фабрика съ безброй много примитивни дараци, чаркове, чакръци, станове и други орждия.

До великитѣ открития на науката, които предизвикаха, икономическата революция дребнитѣ занаяти сж биле единственитѣ представители на промишлеността. Съ появяването на манифактурното производство и следъ това едрата индустрия, приложението на парата и по късно подпомогната отъ електричеството, се създадоха широки преобразования въ производството — нѣкой отъ старитѣ занаяти заедно съ домашното производство почнаха да западатъ и да отстъпватъ мѣстото на едрото производство. При това положение, рѣчния домашенъ трудъ стана фабриченъ, рѣчнитѣ домашни произведения станаха машинни фабrikати. Примитивнитѣ: станове, чакръци, чаркове и др. станаха излишни — настѣпи безработица въ домашното огнище. Това причини и емиграционното движение на жителитѣ отъ села и паланки къмъ фабричнитѣ центрове, предлагатъ се свободни работни рѣце, явяватъ се трудвата конкуренция и сиромашията, комплектована отъ редъ други икономически условия.

Явно е, че ние въ икономическото си развитие, вървимъ по единъ новъ пѣтъ. Едрото машинно производство бавно, но сигурно си пробива пѣтъ въ нашата страна. Това икономическо явление трѣбва да ни радва. Това е доказателство, че страната ни върви по пѣтя на прогреса и културата.

Напускането на балканскитѣ села и паланки се дължи на трудността и невъзможността, които се испытватъ при искарване на прехраната. Преди врѣме дребнитѣ домашни индустрий спомагаха за прехраната и донасяха охолност. Килимарството днесъ се развива като рѣчна индустрия. Упражнението въ тази индустрия не е уморително, нито утеччително, напротивъ — привлекателно, прави човѣка да обича трудътъ. Победата на механическия трудъ надъ рѣчния не оказа силно влияние върху килимарството. То остана незасегнато и има всички условия да се развива като художественъ занаятъ. Ние въ България нѣмаме машинно производство на килими, ние имаме безъ брой свободни женски работни рѣце, които съзнателно трѣбва да срганизираме въ националното ни рѣчно текстилно художество. Чуждия пазаръ по много съображения цѣни и дава преимущество на рѣчните издѣлия; у насъ като че ли става тъкмо обратното. Въ индустрията на лука, ние търсимъ въ машиннитѣ фабрики хубавото и ефтеното, а тая ефтения предизвикана отъ имитация, специално за художественитѣ индустрий, каквато е килимената, е едно пакостно явление и бичъ въобще за модерното производство. Въ ефтенията на тия фабрики се крие една твърде сериозна опасностъ, защото ни се налага една европейска естетика, разваля вкусътъ и го приучва да се задоволява съ вънкашността като го отстранява отъ истинскитѣ художествени произведения. Ето защо, наредъ съ другитѣ художествени индустрии трѣбва да се протежира и килимената като такава, която може да се упражнява и при която килимитѣ получаватъ пълния си вкусъ само съ човѣшката рѣка. Ако килимарството се е появило първоначално подъ влиянието на житейски културни нужди, ако отъ великитѣ открития на науката до сега се е

показвало способно за самостоенъ животъ, то всѣки трѣбва да съзнае нуждата отъ неговото усъвършенствуване и култивиране въ всички населени мѣста, на които самия битъ е билъ тесно свързанъ съ некогашната рѣчна вълнена промишленостъ. Като се знае, че усъвършенствуването и професионалната сръчностъ сж важни фактори въ производството, явява се въпроса, върху кого трѣбва да легне грижата за успешната подготовка? И защо до сега сж се правили редъ опити съ частната инициатива, тя да съзлага подготовителни професионални институти, отъ които се ънужда обществото? — Организаторитѣ на частни институти, отъ какъвто характеръ и да сж, съ изключение на нѣкой, безспорно на пръвъ планъ ще поставятъ своитѣ печалби, отъ които трѣбва да живѣятъ, а слѣдъ това интереса на учащитѣ се. Професионалнитѣ училища, като всѣки учебенъ институтъ не трѣбва да се поставятъ на спекулативни начала, защото основателно е да се страхуваме, че тѣ не ще изпълнятъ своето предназначение въ обществото. Ето защо и по отношение на килимарството това трѣбва да бѣде грижа на ония обществени учреждения, които безъ да търсятъ печалби изхождатъ отъ интереситѣ на обществото, а тѣ сж: държавата, търговскитѣ камари, окръжнитѣ постоянни комисии, общинитѣ, които ще турятъ началото на обновлението и успешната подготовка.

Извѣстно е на всички пионери въ областта на икономическата култура, че винаги е имало борба между старото и новото и победата е вичаги на страната на новото. Борбата е толкова по трудна, толкова по упорита, колкото по некултурна е средата въ която тя се води. Това нека се има предъ видъ отъ ръководителитѣ на тия обществени учреждения, на които грижитѣ трѣбва да бждатъ насочени къмъ развитие на промишлеността. Не веднажъ е била насочвана необходимостта отъ модернизиране на килимарството, но песимистичното схващане на нѣкой недовѣрчиви килимари, въ които се е загнездило фалшивото убеждение, че килимарството е отживѣло врѣмето си, сж спъвали всѣка подобна инициатива, напускали сж профе-

сията си и сж започнали друго занаятие, когато тѣ трѣбвало да потърсятъ спасението за себе си чрезъ модернизиране на производството си. Вѣрно е, че този родъ инициативи не могатъ да се борятъ срещу всички икономически нещастия, тѣ не сж въ състояние да повърнатъ живота, но тѣ ще способствуватъ да запазятъ и модернизируютъ килименото ни производство, което да служи най-малко като страниченъ доходъ въ домакинството. Модернизирането на килимената промишленостъ трѣбва да заинтересова нашитѣ обществени среди. Положението на килимената промишленостъ нѣма само локално значение, а има такова за цѣлата ни страна. Котленскитѣ килими, сопотскитѣ, чипоровскитѣ и др. за България сж: котленски, чипоровски и сопотски, но вънъ отъ България тѣ сж „български килими“.

Д-ръ Зах. Гановъ

Химикъ.

Обезцвѣтяване и избѣлване на животински косми.

Често пжити въ кожухарската индустрия, а така сжшо при приготвянето на суровитѣ материяли за шапки става нужда животинскитѣ косми да се избѣлятъ и обезцвѣтятъ съ цѣль да се преобоядисатъ въ другъ цвѣтъ.

Начинитѣ, по които става това избѣлване и обезцвѣтяване зависятъ отъ видѣтъ на косама, отъ видѣтъ на животното, отъ цвѣта и пр. Европейскитѣ животни иматъ косамъ, който по-лесно се обработва, защото е по-мекъ, по-тънакъ, по-неженъ въ сравнение съ косама отъ сжшия видъ животни, расли въ тропическитѣ мѣста. Сжшо така, по-тъмно оцвѣтенитѣ животински косми се по-трудно избѣлватъ отъ колкото по-свѣтлиѣ. Нѣкой видове косми, които макаръ че иматъ свѣтъль тонъ,—се обезцвѣтяватъ мнодо трудно.

Такива сж кравешки, телешки и камилски косми, които иматъ рѣждивъ цвѣтъ.

Избѣлването на животинскитѣ косми минава презъ три различни етапа, които се състоятъ въ слѣдното.

очистване отъ мазнинитѣ

обезцвѣтяване и

избѣлване

Очистване отъ мазнинитѣ. Преди да се пристѣпи къмъ сѣщинското отстранение на мазнинитѣ, космитѣ се накисватъ и изпиратъ съ хладка вода, изцеждатъ се и повторно изпиратъ съ студена вода.

Отстранението на мазнинитѣ се извършва по различни начини споредъ вида на косама,

За косми отъ конска опашка, грива и други видове твърди косми се работи съ послѣдния начинъ:

Въ 100 литра студена и мека рѣчна вода се разтвѣря 500 грама натриевъ пероксидъ, разтвора се загрѣва бавно до 30 градуса и се прибавя 2 или 3 литра амониевъ сулфорицинатъ или ако не може да се намѣри такъвъ, той се замѣня съ два—три килограма марсилски сапунъ. Въ така приготвения разтворъ се накисватъ космитѣ, разбъркватъ се добре за да се намокрятъ и се подгрѣва банята постепенно до 60 или 80 градуса по целзия. При тая температура, като се постоянно разбърква, се оставятъ космитѣ да престоятъ извѣстно врѣме, докато се забелѣжи едно слабо променение въ цвѣта имъ. Обикновено това трае 2-3 часа, слѣдъ което космитѣ се изваждатъ, изцеждатъ се и се поставятъ въ амонячна баня, за да се отстрани сапуна.

Амонячната баня се приготвя отъ 100 литра мека, студена вода и единъ литъръ амонякъ 20 градуса Боме. Космитѣ се накисватъ въ тая баня и се подгрѣва сжщо до 60 или 80 градуса, споредъ дебелината на косама:—по тънкитѣ косми се поставятъ при по-ниска температура и обратно. Слѣдъ 2—3 часово престояване, изваждатъ космитѣ, изцеждатъ ги, изпиратъ ги съ чиста хладка вода и послѣ съ студена и оставятъ да се окончателно отцѣдятъ. Това изваряване на космитѣ не трѣбва да става въ желѣзни съдове,

защото желѣзото може да направи петна по косама.

Обезцвѣтяване То може да стане по-много и различни начини: съ кислородна вода, съ калиевъ перманганатъ, съ серенъ двоокисъ и други самостоятелни или комбинирани начини.

1. **Обезцвѣтяване съ кислородна вода.** Употрѣблява се 12 процентна кислородна вода, която се направя слабо алкалична като ѝ се прибави малко амонякъ. На 5 литра кислородна вода се прибавя 50 куб. см. амонякъ гъстъ 20° Боме. Въ така приготвения разтворъ се накисватъ космитѣ и постоянно разбъркватъ добръ, за да не изплуватъ на повърхността. Течността се слага въ глинѣнъ или порцелановъ съдъ и внимателно подгрѣва до 30°C, слѣдъ което се поддържа по-възможностъ тая температура посредствомъ пара, слънце или както е удобно. За да бжде обезцвѣтяването правилно и еднакво, трѣбва непременно презъ всичкото врѣме да се преобрѣщатъ и разбъркватъ космитѣ въ съда и да не се позволява да плуватъ отгорѣ надъ течността. Обезцвѣтяването трае едно денонощие. Когато се случи да не е постигнато едно пълно обезцвѣтяване, повтаря се и потрѣтя преработката въ съда, съ ново количество кислородна вода въ разстояние на второто денонощие. Въ никой случай обаче, не бива да се увеличава температурата по-вече отъ 30°, защото въ такъвъ случай, действително ще се убързи процеса на обезцвѣтяването, но може да се разруши отчасти косама.

Въ нѣкой по-голѣми фабрики извършватъ обезцвѣтяването съ кислородна вода въ затворени съдове подъ налягане. Съ това се отстранява загубата на кислородъ, който остава въ съда, и се прави икономия на кислородна вода, защото всичкия кислородъ се използва.

Когато ще се работятъ по тънки косми, приготвява се по слаба баня, а още по-слаба се приготвява при обезцвѣтяването на свѣтло оцвѣтени косми.

За тънки, отъ европейско животно косми, които иматъ черъ или сивъ цвѣтъ се взема:

12 процентна кислородна вода	1000 грама
обикновена, мека вода	1000 грама
амонякъ 20 ⁰ Боме	10 куб. см.

За тънки, отъ европейско животно, косми които иматъ свѣтълъ цвѣтъ се взема:

12 процентна кислородна вода	1000 грама
обикновена мека вода	2000 грама
амонякъ 20 ⁰ Боме	10 куб. см.

Тѣзи разтвори сж за 700 — 1000 грама косми. При тѣхното употрѣбление не бива да се спазватъ точно показанитѣ пропорций, а тѣ да служатъ само като ржководно начало при работата. При по-грубитѣ и дебели животински косми тѣзи пропорций ще бждатъ по-силни и обратно, което самия майсторъ самъ може да достигне.

Кислородната вода може да се замѣни съ двунатриевъ двуокисъ или натриевъ пероксидъ. Такава баня може да се приготви по слѣдния начинъ:

обикновена мека, студена вода	5 л.
натриевъ пероксидъ	20 гр.
сярна киселина 66 ⁰ Боме	30 гр.

Пероксида се разтваря въ единъ литъръ вода, която да не бжде по топла отъ 5⁰ и се прибавя сярната киселина, като се разбърква добре за да се получи еднообразенъ разтворъ. Слѣдъ това течността се неутрализира съ амонякъ, и се внимава презъ всичкото врѣме да бжде алкална, като се изпитва съ лакмусова или турнеолова книжка. По нататѣкъ обезцвѣтяването става по сжщия начинъ, както съ кислородната вода. При много нежни животински влакна количествто на пероксида се намалява на 10 грама.

Подобно на кислородната вода и натриева пероксидъ, за обезцвѣтяване се употрѣбява още и натриевъ перборатъ въ отношение:

натриевъ перборатъ	170 грама
лимонова киселина чиста	60 грама
дестилирана вода	1000 грама

2. Обезцвѣтяване съ калиевъ перманганатъ. Въпреки, че тоя начинъ е твърдѣ ефикасенъ, но ние не можеме да го препоръчаме, защото при работенето съ н.го се предизвикватъ голѣми поражения на косама. Днесъ по тоя начинъ не се работи, но нѣкога се е работило твърде много.

Разтворъ се приготвява отъ: — 10 гр. калиевъ перманганатъ разтворенъ въ единъ литъръ вода. Върху тоя начинъ нѣма да се спираме, а сжщо така и върху начина за обезцвѣтяване съ серенъ двуокисъ. Послѣдния начинъ се употрѣбъва само за обикновената вълна и ние сме имала случай въ по-раншнитѣ книжки на списанието да се запознаеме съ него.

Избѣлване. За да се допълни обезцвѣтяването на косама, прибѣгва се до избѣлване. Има много патентовани средства за избѣлване на космитѣ между които личатъ като по употрѣбъеми: кислородна вода, серенъ двуокисъ, персулфати, перборати, хидросулфитъ, декролинъ отъ Баденската содова и анилинова фабрика и др.

Обикновенно, избѣлването става по следния начинъ: — обезцвѣтенитѣ съ кислородна вода косми се наиксватъ въ разтворъ отъ калиевъ перманганатъ топлъ $30-35^{\circ}\text{C.}$, (5 гр. перманганатъ на литъръ дестилирана вода). Тукъ космитѣ престояватъ 1—2 часа или повече споредъ степенъта до която сж били обезцвѣтени, слѣдъ което се изцеждагъ, изпиратъ съ вода и прекарватъ презъ една баня съдържаща натриевъ бисулфитъ, подкиселена съ сярна киселина. Банята трѣбва да има до 35°C. Въ тая баня, слѣдъ като престоятъ сждо 1—2 часа, космитѣ ставатъ почти бѣли. Послѣ се изваждатъ, изпиратъ се съ вода закислена съ оксална киселина и изпиратъ на ново съ чиста вода.

При обезцвѣтяването и избѣлването на космитѣ, често пжти сс практикува и **искусственото изтъняване** на косама, съ цѣль да се получи отъ по-дебелъ и по грубъ косамъ, по-тънакъ и по-неженъ. То се постига чрезъ киснене въ хлорна или бромна вода или раз-

творѣ отъ хипохлоридъ (2^0-3^0), въ растсяние на 10 — часа, или повече споредъ дебелината на косама.

Така избѣленитѣ и обезцвѣтени животински косми по-нататѣкъ се боядисватъ въ най-разнообразни цвѣтове: кафени, червени, зелени, сиви, жълти и др. споредъ цѣлѣта за която ще се употребяватъ. А употреблението на избѣленитѣ и боядисани животински косми е твърде широко и то е предметъ на една развита индустрия въ другитѣ страни. Това което е тамъ, може да бжде и тука, защото не ни липсватъ нито сурови материяли, нито търсение.

За боядисването на животинскитѣ косми съ цѣль за по-нататѣшна преработка, ще имаме случай да се спреме специално въ последующитѣ книжки.

Специализация за занаятчийтѣ.

Между многото условия, които спомагатъ за развитието и усъвършенствуването на занаятитѣ не може да не се вземе на първо място добрата подготовка на занаятчията, който е ималъ възможность да закръгли познанията си въ теоритическо и практическо отношение. Нашитѣ занаятчий въ по голѣмата си часть сж самоуци, т. е. това, което знаятъ сж придобили презъ врѣме на чиракуването и калфуването. Много малко сж ония, които слѣдъ като сж работили редица години въ работилницата на своя майсторъ и излѣзли отъ послѣ като самостоятелни, — сж научили нѣщо ново и сж усъвършенствували занаята. А още по-малко сж ония майстори, които иматъ добра теоритическа подготовка, усъвършенствуванa практика, закръглени познания и вкусъ, придобити чрезъ виждане на добръ уредени работилници и ателиета били у насъ или въ чужбина.

Създаването на това положение не се дължи на нежеланието на българския занаятчия да получи повече познания и развие вкуса си. Който е ималъ случай да живѣе въ средата на занаятчийтѣ, да се инте-

ресува отъ живота и работата имъ, навѣрно е констатира въ онова силно желание, онзи импулсивенъ професионаленъ стремежъ у занаятчията къмъ новото, къмъ подобрене на занаята, къмъ неговото усъвършенствуване. Съберете се съ нѣкой български бояджия и му заговорете да развие работата си, да започне да боядисва кожи, кожухарски кожи отъ обикновенни животни съ цѣль да ги имитира на по-скъпи, — ще ви изслуша, ще ви разпита, ще се съгласи съ васъ, но ще каже — незнаеме какъ се работи, няма кой да ни покаже. Сжщото е съ златара, съ тишлера, съ желѣзара, съ табака, грънчаря, обушаря или който и да е занаятъ. Нашитъ занаятчий се интересуватъ, запитватъ, стремятъ се да се научатъ, и вѣрно е че нѣма кой да имъ покаже. У насъ много се приказва за повдигане на занаяти, земледѣлие и промишленность, говори се много, но книжно. Ние не ходиме при занаятчията съ цѣль да го научиме, не ходиме да чуеме неговитъ болки, — а отиваме за нѣща, които не го интересуватъ, които сж чужди за него, които го политически развращаватъ. Въ насъ няма една система по отношение, иначе хубавитъ желанія, за подобрене на занаятчийството. Ние не се стремиме да подобримъ качествено нашитъ занаяти, — а искаме да подобриме материялно нашитъ занаятчий. Нѣма нужда да се казва, че добръ стоящия материялно занаятчия, който има кжща, лозе, ниви ще стане и качествено добръ занаятчия, ще развие своя вкусъ, ще усъвършенствува занаята си и ще го подобри.

И ако отъ извѣстни мѣста се иска да се повдигне занаятчийството да се подобри то — трѣбва да се разбира да се подобри въ качествено отношение производството на различнитъ занаяти.

Затова се откриватъ професионални училища, калфенски и чирашки курсове. Системата на повдигане занаятчийството и усъвършенствуване на занаятитъ чрезъ професионалнитъ училища по начало е добра. Тя има и друга задача — да създаде поминъкъ на младежта, да я отвърне отъ общото образование, което неможе въ сегашнитъ врѣмена да осигури прехраната

на свършилиия гимназия младежъ. Бждащия занаятчия, свършилъ професионално училище, не може обаче да бжде на мѣстото си, безъ да закръгли своитѣ познания, чрезъ една макаръ и не продължителна практика въ нѣкое модерно обзаведно ателие или работилница. Тамъ, той ще приложи това което е научилъ, ще се научи и нѣщо ново, ще му се създадатъ условия за развиване на вкуса. Защото, нашитѣ професионални училища, макаръ, че даватъ понѣкога добра теоритическа подготовка на младежа, достатъчна му за занаята, не могатъ винаги да му дадатъ възможность да го приложи практически. Поради малкото срѣдства, съ които разполага държавата, тя не може навсѣкждѣ, при всяко училище, да уреди добра работилница съ необходимитѣ пособия и инструменти, въ която ученика да изпробва практическата часть на изученото.

Налага се прочие, свършилиия професионалното училище младежъ, слѣдъ като поработи малко, да отиде да специализира занаята си било въ нѣкоя голѣма, добръ уредена работилница или ателие у насъ, било въ чужбина. Тамъ той ще закръгли своитѣ познания, вѣщина и опитность. Ако това е необходимо за свършилитѣ професионални училища у насъ, то е наложително за мнозина младежи майстори занаятчий самоуци, които до извѣстна степенъ владеятъ принципитѣ и похватитѣ на занаята, но имъ липсва едно по-дълбоко познание на работата и новитѣ уреди, които постоянно се въвеждатъ въ различнитѣ отрасли на занаятчийството.

Такава специализация на нашитѣ занаятчий трѣбва да се уреди отъ камаритѣ, Министерството на промишлеността и самитѣ занаятчийски здружения.

Ежегодно могатъ да се изпращатъ млади занаятчий съ нужната подготовка по за шесть мѣсѣца въ странство, — като отъ всѣки районъ се пращатъ такива, на които занаята е повече развитъ. Ако въ България имаме около сто околий, отъ които въ годината се изпращатъ по 2—3 млади занаятчий на специализация, то съ една сума отъ шесть до осемъ милиона лева ще може ежегодно да се създава единъ кадъръ отъ двѣ-

ста триста души добръ подготвени, вѣщи занаятчий. Съ това ще се даде единъ тласъкъ на занаятчиството, ще се създаде съревнование между занаятчийтъ за да могатъ да усъвършенствуватъ занаята си, и ще се даде възможностъ на по-добритѣ отъ тяхъ да си устроятъ добръ наредени ателиета и работилници, въ които — съ допълнени познания, вѣщина и вкусъ, да бждатъ сѣщински творци на родната промишленостъ. Нѣма да загуби отъ това и държавата, защото, ако имаме добри майстори няма да вносиме отъ странство въ такъвъ голѣмъ размѣръ различни преработени материяли, а ще се работятъ тука. Така е съ пребоядисанитѣ лисичи и други отъ дребенъ дивечъ кожи, така е съ различнитѣ бижутерийни предмети, които могатъ тука да се работятъ и позлатяватъ,—съ галванизираната ламарина, съ керамичнитѣ издѣлия за които имаме превъзходна глина, така е съ европейскитѣ сбувки, мобили, сѣдове и пр.

Една подобна инициатива, приложена системно и въ по-широкъ размѣръ, ще допринесе твърде много за попълване и усъвършенствуване на общото професионално образование. Тя, освѣнъ това ще допринесе и въ друго отношение полза за създаване по-бързо голѣмъ кадъръ отъ добри занаятчий, защото специализиралитѣ се занаятчий, кѣгато се върнатъ, ще бждатъ отъ своя страна разсадници на познания и вкусъ въ средъ своитѣ другари занаятчий. Тѣхното значение ще бжде още по-голѣмо отколкото на всички други, защото тѣ ще приложатъ непосредствено на практика това, което сж видѣли и научили. А няма нужда да се говори, че много може да се научи и види, кѣгато човѣкъ отива да се специализира, особено въ чужбина, гдѣто занаятитѣ сж достигнали една висока степенъ на развитие въ качествено и художествено отношение. Ползата стъ тсва може да бжде още по-голѣма, когато отива човѣкъ вече работилъ занаята, който е срещалъ различни спѣнки при работата и се е борилъ съ мъчнотитѣ, които се пораждатъ отъ липса на познания по работата.

Нека не се ласкаме да вѣрваме, че свършилѣтъ професионални училища младежи, ще обновятъ кадѣра на занаятчийтѣ. Тѣ, съ малки изключения сж младежи отишли въ професионалното училище отъ гимназиалната скамейка, и въ болшинството случай не се готвятъ за непосредствена практическа работа, а за учители на други ученици. Освѣнъ това, за дълго още, нашитѣ професионални училище, по липса на срѣдства може би, не ще бждатъ на оная висота, каквато е желана отъ всички.

З. Г. Г.

В. О.

Обезцвѣтяване на бѣли хромови кожи.

Обикновениятъ начинъ за приготвяне на кожи за бѣли обувки е стипца и соль. Тия кожи, както всички, обработени съ стипца, се отличаватъ съ снѣжно бѣлъ цвѣтъ, ала иматъ и това лошо качество, че не могатъ да траятъ на влагата и въ дъждовно врѣме много бързо се повреждатъ. Това нѣщо е накарало много кожари да потърсятъ други начини за приготвяне на бѣли кожи, които да бждатъ меки, еластични и да не се влияятъ отъ влагата. Понеже хромовитѣ кожи притежаватъ всички тия качества, освенъ бѣлия цвѣтъ, опититѣ сж били насочени именно въ тая посока — да се приготвятъ хромови кожи съ бѣлъ цвѣтъ. Най-после Американскитѣ кожари сж успѣли да разрешатъ тая задача. Обработването на бѣли хромови кожи става по начинъ, който ние ще изложимъ на кратко, като се помни, че презъ течение на цѣлата обработка трѣбва да се пази извънредно голѣма чистота, за да не се се измърсятъ кожитѣ.

Опресняването на кожитѣ става съ чиста, течаща вода. Наядането съ варъ въ прѣсно приготвени, чисти варни каци, за да не пострада коженото вещество,

Слѣдъ като се наядатъ съ варъ, кожата се оставятъ презъ ношъта въ топличка вода (30°) и на другия день се очистватъ отъ козината и леша, а лицата имъ се обработватъ много внимателно съ стирата или съ бюлюра. Смараждането става най-добре съ нѣкоя органична киселина (мравена, оцетна, мастна) или съ кисели трици¹⁾. Слѣдъ смараждането кожата се изпиратъ добре и се подлагатъ на заджбване по единъ отъ слѣднитѣ начини:

1. Въ барабана се налива за всѣки 100 кгр, бѣло тегло кожи 100 литри вода, 10 кгр. готварска солъ и при меки кожи (овчи) 1 кгр. сѣрна киселина, а при твърди (кози) 2 кгр. сѣрна киселина. Кожитѣ се нахвърлятъ въ барабана и се въртятъ въ тая течностъ около 1 до 2 часа, споредъ дебелината имъ. Ако се работи въ корита съ перила, а не въ барабанъ, количествата на сѣрната киселина и готварската солъ оставатъ сжщитѣ, както по-горе, но водата се взема два пжти повече, т. е. 200 литри за 100 кгр. кожи. Въместо сѣрна киселина може да се употреби и мравена киселина, само че тя трѣбва да се вземе на половина по малко, т. е. $\frac{1}{2}$ и 1 кгр. за всѣки 100 кгр. кожи.

2. Течността за заджбването се приготвя както по-горе, съ тая разлика, че къмъ нея се прибавя още и 4 кгр. обикновена стипца, или 3 кгр. алуминиевъ сулфатъ, който да не съдържа никакъ желѣзо.

Заджбенитѣ кожи се подлагатъ на понатагъшна обработка по различенъ начинъ, споредъ начина на заджбването имъ.

Заджбенитѣ споредъ 1 (безъ стипца или алуминиевъ сулфатъ) се оджбватъ съ разтворъ отъ стипца, който се приготвя отъ 4 кгр. стипца и 100 литри вода за всѣки 100 кр. бѣло тегло. Въ тоя разтворъ кожата се въртатъ около $1\frac{1}{2}$ —2 часа, докато разреза на дебелитѣ части стане напълно бѣлъ. Стипцованитѣ кожи се нахвърлятъ върху магарето да се окапятъ и се посавятъ въ хромовата течностъ.

¹⁾ Вижъ списание Химия и Индустрия, год. II „Кожата и нейната обработка“

Пригатвянето на хромовата течност става така: за всѣки 100 килограма бѣло тегло, се разтваря 2 кгр. хромова стипца въ 10 литри вода, стоплена до 50°. Къмъ тоя разтворъ се прибавя малко по малко при постоянно бъркане 10%-енъ разтворъ отъ сода (Na_2CO_3) до като се образува свършено слабо, трайно размѣтане. За тая цѣль е необходимо около 500 гр. кристална сода, или 200 гр. амонячна сода. Слѣдъ като се приготви хромовия разтворъ, въ барабана се налива топличка вода толкова, че кожата да могатъ да се движатъ свободно, разтваря се въ нея 10 кгр. готварска соль за 100 кгр. кожи, нахвърлятъ се кожата, барабана се пуца въ движение и презъ всѣки 1 часъ се налива по $\frac{1}{3}$ отъ приготвената хромовая течностъ.

Френскитъ кожари употребяватъ слѣдния методъ за работа: кожата се задбватъ споредъ 1.—безъ стипца или алуминиевъ сулфатъ — и се поставятъ въ разтворъ отъ 4 кгр. натриевъ сулфатъ, 3 кгр. алуминиевъ сулфатъ и 4 кгр. готварска соль за всѣки 100 кгр. кожи, разтворени въ толкова топла вода, че кожата да могатъ да се движатъ свободно. Въ тоя разтворъ кожата се въртятъ около 1 часъ и слѣдъ това, безъ да се излива течността, въ барабана се налива 3 литра хромовая течностъ, приготвена както по горе. Ако слѣдъ $\frac{1}{2}$ часъ кожата не сж достатъчно хромувани, което се познава разреза на дебелитъ имъ части, то се прибавятъ още 2 литра хромовая течностъ. Това прибавяне по 2 литра хромовая течностъ презъ всѣки $\frac{1}{2}$ часъ продължава, докато кожата се хромуватъ напълно.

Въ нѣкой Американски кожарски фабрики работятъ по слѣдния начинъ: кожата се задбватъ споредъ 1. Джбилната течностъ се приготвя, като се разтворятъ за всѣки 100 кгр. кожи 4 кгр. алуминиевъ сулфатъ и $1\frac{1}{2}$ кгр. хромовая стипца въ 20 литра топла вода; къмъ тоя разтворъ се прибавя малко по малко 20%-енъ разтворъ отъ сода, до като се образува слаба, но трайна мѣтилка. Кожата се нахвърлятъ въ барабана и се заливатъ съ толкова топла вода, че да се

движатъ свободно, налива се половината отъ джбилната течностъ и барабана се пуца въ джижение. Слѣдъ единъ часъ се налива и другата половина отъ джбилната течностъ и въртението на барабана се продължава, докато кожата се хромуватъ напълно.

Хромуванитѣ по който и да е отъ тия начини кожи, се нахвърлятъ върху магаре да се окапятъ презъ нощта. На другия день тѣ се ожеждатъ съ стира или съ машина, фалцоватъ се, претеглятъ се (фалцово тегло) и се неутрализиратъ.

Неутрализирането на хромуванитѣ кожи има за цѣль да отстрани отъ тѣхъ киселинитѣ, съ които сж просмукани при обработката и които, ако не се отстранятъ, ще повредятъ окончателно кожата. Неутрализирането се извършва най добре съ смесъ отъ амониевъ сулфатъ и кристаленъ натриевъ карбонатъ. За тая цѣль въ барабана се налива достатъчно топла вода за да се движатъ кожата свободно, изсипва се по единъ килограмъ и отъ двѣтѣ соли (амониевъ сулфатъ и натриевъ карбонатъ), за всѣки 100 кгр. фалцово тегло, барабанътъ се завърта нѣколко пѣти, за да се разтворятъ солитѣ, нахвърлятъ се въ него кожата и се въртятъ около $\frac{1}{4}$ часъ. Слѣдъ това се прибавятъ въ барабана още по единъ килограмъ отъ двѣтѣ соли и въртенето продължава още 15—20 минути. За да се види дали неутрализирането е достатъчно, отрѣзва се отъ дебелата частъ на нѣкоя кожа (врата) и до огръзаното мѣсто се допира синя лакмусна хартийка. Ако хартийката стане червена, това показва, че въ кожата има още киселини; въ такъвъ случай въ барабана се насипватъ още по единъ килограмъ натриевъ карбонатъ и амониевъ сулфатъ и кожата се въртятъ още 15—20 минути. Ако хартийката си остане синя, това показва, че въ кожата нѣма киселини, т. е. че тѣ сж неутрализирани напълно. Ако вмѣсто кристаленъ натриевъ карбонатъ се употреби амонячна сода или печена сода, тогава отъ нея трѣбва да се взема не по единъ килограмъ, а само по 400 грама.

Слѣдъ като кожата се неутрализиратъ напълно, изцуца се течността отъ барабана, налива се топла

чиста вода и кожата се въртят десетина минути съ нея за да се изператъ. Най-добре е изпирането да става, като се извадятъ клечките за изпусчане на водата отъ барабана или, ако нѣма такива, да се поотслабятъ винтоветъ на катака, барабана да се пусне въ движение и водата, която се изтича на вѣнъ, да се добавя чрезъ наливане на чиста топла вода презъ пробитата остъ на барабана. Въ такъвъ случай за изпирането на кожата сж достатѣчни 10—15, иначе кожата трѣбва да се изператъ съ три води, като се въртятъ всѣки път по 10—15 минути.

Слѣдъ като кожата се изператъ, въ барабана се налива достатѣчно топла вода и маслена емулсия, приготвена за 100 кгр. фалцово тегло по слѣдния начинъ: въ 20 литри топличка (не врѣла) вода се разбиватъ добре 10 яйчени жълтъка и 10 кгр. житно брашно, прибавятъ се 3 кгр. сулфирирано костено масло (или сулфирирано рициново масло, или сулфирирано рибено масло) и 1 кгр. чистъ марсилски сапунъ. Тая смѣсъ се разбива добре, изсипва се въ барабана и кожата се въртятъ въ нея около $\frac{1}{2}$ до 1 часъ. Слѣдъ това кожата се нахвърлятъ на магаре да се окапятъ презъ нощта.

На другия день кожата се оцеждатъ съ стира, или съ машина и се намазватъ и отъ двѣтъ страни съ четка съ следната смѣсъ: 10 литри вода и 500 гр. глицеринъ, въ която сж разбити добре 1 кгр. утаенъ калциевъ карбонатъ и 2 кгр. талкъ. Слѣдъ това тѣ се исушаватъ на върлини, навлажняватъ се съ влажни дървени стѣрготини, чафосфатъ се, въртятъ се въ сухъ барабанъ (безъ вода) съ малко смѣсъ отъ калциевъ карбонатъ и талкъ, исушаватъ се на рамки и чафосфатъ още велнажъ въ сухо състояние. Слѣдъ това мавиитъ имъ се шлифовать на шмиргелно колело, а лицата имъ се намазватъ тънко съ отварка отъ ленено семе, къмъ която е прибавено малко глицеринъ, отчеткватъ се добре и се оглаждатъ съ гореща ютия. Слѣдъ оглаждането лицата се посипватъ свѣршенно тънко съ калциевъ карбонатъ (каолинъ или магнезиевъ окисъ), отчеткватъ се здраво и се полиратъ съ

валъ, покрить съ плющъ. Съ това кожата сж готови за пазаря.

Нѣкой фабриканти за да предадатъ още по-голяма бѣлина на кожата, прибѣгватъ до единъ отъ слѣднитѣ методи, които се прилагатъ веднага слѣдъ намазването съ емулсията и преди четкането. По първия начинъ въ 100 литри мека вода (дестилирана, конденсационна или дъждовна) се разтварятъ 650 гр. оловенъ ацетатъ, а въ други 100 литри вода се разтварятъ 800 грама гжста сѣрна киселина. Тия два раствора се поставятъ въ отдѣлни корита и кожата се прекарватъ бързо презъ едната и презъ другата течностъ, докато придобиятъ искания цвѣтъ. По втория начинъ вмѣсто разтворъ отъ оловенъ ацетатъ, се взема разтворъ отъ 1.5 кгр. бариевъ двухлоридъ въ 100 литри вода и кожата се прекарватъ бързо презъ него и презъ разтвора отъ сѣрната киселина, както и по първия начинъ. Слѣдъ като кожата добиятъ искания бѣлъ тонъ, тѣ се изпиратъ добре, изсушаватъ се и се обработватъ, както е казано по-горе.

Обработенитѣ по тоя начинъ кожи се отличаватъ съ хубавъ бѣлъ цвѣтъ, мекота и голяма здравина. Тѣ издържатъ на влагата много по силно отъ стисцованитѣ или отъ кожата гласѣ. Ако при носене, обувкитѣ се измърсятъ и потъмнеятъ, тѣ се изчистватъ лесно съ мекъ парцалъ, натопенъ въ бензинъ, намазватъ се съ паста отъ каолинъ и слѣдъ като изсъхнатъ, се лѣскаатъ съ сухъ мекъ парцалъ.

Д-ръ Ил. Данковъ—Химикъ.

Изъ практиката на златаря.

Сигурно ще бжде отъ интересъ за нашитѣ златари, на които е било невъзможно посещението на нѣкое специално училище или курсъ по златарството, малкото теоретични съобщения, които тукъ ще изложа и които съобщения биха го вѣрвамъ, ползували въ всекидневната му практика.

Мегалитѣ, съ които главно златаря работи сж злато и сребро, бакъръ и по редко платина, цинкъ, олово, калай и бисмутъ. Последнитѣ метали дохождатъ подѣ внимание поради ниската си точка на топене при приготвяване лотови, но тъй като приготвяването на послѣднитѣ изисква добри теоритични и практически познания, и тъй като тия лотове се купуватъ готови отъ златаря, безинтересно е тѣхното проучване тукъ.

Главния металъ за златаря е естествено златото: Отъ кое врѣме е то познато човѣку, неможе съ сигурностъ да се потвърди. То е намѣрено и въ най-старитѣ изкопи въ видъ на накити или пари.

Поради неговия хубавъ блясъкъ и желтъ цвѣтъ, които не изчезватъ ни въ въздуха, ни въ огъня, вѣроятно е, че той е първия откритъ металъ, който поради стойността си има предностъ предъ всички останали метали.

Златото, като металъ е много разпространенъ въ природата. Главно то се намира въ самородно състояние или срасло се съ разнитѣ камъни. Въ по-малки количества го има въ арсеновитѣ, желѣзни, бакърени, оловни, сребърни и др. сулфиди, въ водитѣ на рѣкитѣ и океанитѣ и т. н. Руди, които иматъ подѣ 6 гр. злато въ тона, почти не се употребяватъ за получаване злато.

Чистото. безъ всѣкакви примеси злато наречено „Фино“ злато притежава особенъ жълтъ цвѣтъ съ силенъ металически блѣсъкъ. Доста е меко и може да се изработи въ най-тънки жици и листчета съ дебелина отъ 0,00009 милиметра. Много предмети сж позлатени съ такива листчета, които ако сж примесени съ бакъръ или сребро получаватъ се разнцвѣтни нюанси.

Тъй като златото е много меко и скжпо, то при изработването на разнитѣ златни монети и накити, послѣднитѣ смѣсватъ съ бакъръ и сребро за по голѣма твърдостъ. Прибавянето на послѣднитѣ се опредѣля по цвѣта и чистотата на предмета, която желяемъ да получимъ.

Смѣсено златото съ бакъръ дава червено, респективно желто злато, съ среброто — бѣложълто, зеленикавожълто и бѣло злато. По рѣдко се смѣсва съ платина, живакъ, олово и цинкъ. Смѣсено съ живака дава амалгами, които съ 10% злато сж течни, съ 12½% тестовидни и съ 13% твърди, кристални.

Познато е, че чистотата на имитираното злато се опредѣля по карати. Чистото злато се е означавало като 24 каратно. Злато 22 каратно или въ 24 части златна сплавъ, 22 чисто злато и 2 части примѣсъ. Злато 14 карати има въ 24 части златна сплавъ 14 части чисто злато и 10 части примѣсъ и т. н. Предполага се, че думата каратъ произхожда отъ арабската дума *kirât* а тази отъ гръцката *kératon*.

Въ ново врѣме чистотата на златото се означава въ хилядни части и то:

24	карати =	1000	части	чистота
22	"	916	"	"
21½	"	900	"	"
21	"	875	"	"
20	"	833	"	"
18	"	750	"	"
16	"	666	"	"
14	"	583	"	"
12	"	500	"	"
10	"	416	"	"
9	"	375	"	"
8	"	333	"	"
6	"	250	"	"

За златаря, при всѣкидневната му практика дохожда подъ внимание главно 14 и 18 каратно злато.

Въ златнитѣ монети, почти на всички държави се смѣсва и бакъръ и всѣкога въ опредѣлена по законъ пропорция.

Тукъ наброенитѣ златни монети иматъ въ 1000 части чисто злато:

900 части: белгийскитѣ, италиански, швейцарски, северноамерикански 20, 10 и 5 долари, гръцки, испански, китайски, французкитѣ 150, 50, 20, 10 и 5

златни франка, германскитъ 20, 10 и 5 златни марки, австрийскитъ 100, 20 и 10 крони, рускитъ 10 и 5 рубли.

916 части: английскитъ *sovereigns*; 5, 2, и $1\frac{1}{2}$ фунти, стрелинги; турски лири, руски полуимпериални отъ 5 рубли и империалъ дукати отъ 3 рубли:

982 части : холандскитъ дукати

986 части : австрийскитъ дукати

989 части : унгарскитъ дукати

Сжщото е въ сила и за златнитъ предмети, гдѣто сжщо има по законъ опредѣлена пропорция за примеси къмъ златото.

За опредѣление съдържанието на чистото злато въ различнитъ златни предмети, златаря си служи съ слѣднитъ методи.

Най стариятъ методъ за опредѣляне приблизително съдържанието на златото е тоя съ пробния камъкъ (*Probierstein*).

При тая метода си служимъ съ пробни златни игли съ опредѣлена чистота отъ 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22 карати злато и съ азотна, респективно за по голѣмитъ карати злато, а азотна и солна киселини, на речени пробни киселини.

Съ предмета, на когото искаме да опрѣдѣлимъ съдържанието на златото се направятъ една или повече, една до друга чертици на камъка.

Успоредно съ тия чертици се направятъ други съ нѣкъ оя отъ златнитъ игли, съ игла приблизително на предполагаемия каратъ на предмета. Ако тия чертици намокримъ съ киселина и слѣдимъ дѣйствието ѝ на двѣтъ черти, то ще установимъ чистотата т. е. карата на златото спрямо това, какъ киселината дѣйствува на тия черти, т. е. коя се унищожава или задържа отъ дѣйствието на киселината.

Ако чертата остава непромѣнена отъ взетата киселина, златото ще има къмъ нея толкова карата, колкото карата е тя, или пѣкъ повече. За да се увѣриме въ послѣдното ще вземеме по силна киселина и ще постъпиме по сжщия начинъ, както по-горѣ, докато

съвсѣмъ не изчезне чертата. Дѣйствието на тая киселина, при която чертата е останала непромѣнена, ни показва точно каратното съдържание на златото.

Ако напримѣръ: — 14 каратна пробна киселина не може да дѣйствува на чертата, която сме направили върху камъка, това показва, че пробата има по-вече отъ 12 карата. Тогава ще вземеме 18 каратна киселина, ще направиме друга черта и ще пробваме по сѣщия начинъ. Ако сега чертата изчезне това показва, че златото, което изпитваме е 14 каратно.

По-точно количествено опредѣление на златото въ различнитѣ сплави се постига съ помощта на „пробата на огънь“ (Feuerprobe).

Въ муфелна пещъ, които обикновенно се загреватъ на свѣтиленъ газъ, се поставя тигелъ отъ костена пепелъ. Въ него се слага отмѣрено количество златна сплавъ, заедно съ опредѣлено количество сребро и олово. Това е така нареченото „квартиране“ т. е. отношение на златото къмъ среброто (около 1:3). Така приготвената смѣсъ разтопяваме въ тигеля при достъпъ на въздуха.

Колкото златния предметъ, който се изпитва е съ по-голъма чистота, толкова по-малко олово се поставя и повече сребро. При тая операция всички прости т. е. неблагородни метали, които сж се съдържали въ сплавъта, като бакъръ, цинкъ, калай и други, се окисляватъ, заедно съ оловото, и окиситѣ се попиватъ отъ тигеля.

Когато окисляването е готово, получава се съвсѣмъ меко и бистро зърно отъ злато и сребро. Зърното се сплесква съ чукче, слѣдъ което се прекарва презъ валцъ за да изтънее и най-после се навива спираловидно на ржка. Така приготвената проба, се поставя въ стѣкленица за раздѣляне, въ която съ помощта на азотна киселина, съ гъстота 20 и 32 градуса Боме. се отстранява съдържащото се въ зърното сребро. Останалото по тоя начинъ злато се измива добръ съ вода и поставя въ особени тигли въ които се нажежава, охлажда отпослѣ и притегля на чувствителни везни.

Съдържанието на чистото злато въ сплавъта се изразява въ хилядни части. Напримѣръ, сплавъта, която сме изпитвали дава 632 части злато на 1000 части проба — това показва, че пробата е 632‰ или въ 1000 части проба се съдържатъ 632 части чисто злато. Обикновено при тая метода се работятъ по осемъ проби на единъ пѣтъ.

Има и други начини за познаване златото и неговата чистота, но все пакъ показанитѣ два начина сѫ основнитѣ въ златарската практика.

Съ изложената по горѣ кратка скица за златото, този металъ безъ сърдце, както го наричатъ и безъ чувство, който създава най-голѣмото удоволствие на хората и създава нещастията за ония, които злоупотѣбватъ съ неговата мощь, — вѣрвамъ, че съмъ далъ на златаря и интересующитѣ се отъ златото, кратки познания по опредѣление чистотата и процента му.

== ПОЗНАВАНЕ НА МАТЕРИЯЛИТЪ. ==

Полублагородни метали

Къмъ тяхъ спадатъ халцедонъ, янтаръ, кварцъ, хематитъ и др.

Халцедона е смѣсъ отъ опалъ и кварцъ и дохожда въ природата въ видъ на топки или въ форма на бобови зърна. Неговия цвѣтъ е прозраченъ или бледо сивъ, но има и черни, сини, зелени, червени и др. халцедони. Черния прозраченъ халцедонъ се нарича хризопразъ, тъмно-зеления непрозраченъ — хелиотропъ или червенъ ясписъ. Съ най-голѣмо значение отъ всички видове халцедони е ахата. Той е

составенъ отъ различни пластове халцедонъ оцвѣтени най-разнообразно-обикновено сиво, зелено и черно. Ако естествения Ахатъ се потоци въ сярна киселина или нѣкои бой, образува се многоцвѣтенъ ахатъ, защото тогава само нѣкой отъ пластоветъ се боядисватъ, а нѣкой запазватъ естествения си цвѣтъ. Той много се намира въ Урагвай (ю. Америка) и се употребява за копчета, хавани, украшения, статуйки и др. Освенъ това служи за приготовление лагери за файтони.

Боядисанъ съ черни и бѣли шарки ахатъ се нарича ониксъ,

който служи главно за гравирание върху него на разни релефни фигури за пръстени, кончета и др. Такъвъ ониксъ може и да се дълбае, и споредъ това дълбанитѣ фигури се наричатъ интагли, а гравираниитѣ камени. Днесъ главния пазаръ на ахата и оникса е Парижъ.

Отъ рода на халцедона е лазурина, който е непрозраченъ, съ тъмно сивъ цвѣтъ, и дава много хубаво преливане на боитѣ.

Янтъра е отъ рода на смолитѣ, и то изкопаема смола, съ много стариненъ произходъ. Той се е образувалъ преди много хиляди години отъ иглолистнитѣ дървета, отъ които е истичала смола. Има желтъ, свѣтълъ цвѣтъ, прозраченъ е обикновено, има твърдостъ 2 и относително тегло 1.09.

Той се обработва много леко на стругъ, въпреки че е много крѣхтъкъ. Загрѣявъ той омеква, при 280 — 290° С. се стопява и гори. Най-много се намира въ Германия, при града Кьонигсбергъ, въ видъ на парчета съ голѣмина 20 — 30 см., на дълбочина до 15 м. подъ пясъка. Пластоветѣ, отъ които се копае янтъра сега вече сж дълбоко прокопани въ форма на галерий. Пластоветѣ достигатъ до морето и отъ тамъ при голѣми бури, морето кърти отъ тяхъ парчета янтаръ и го изхвърля по повърхността. По голѣмитѣ парчета янтаръ служатъ за преработване на броници, маниста, цигарета, украшения и др. а по-малкитѣ за лакове. Янтара се прерабо-

тва въ Виена, Данцигъ и Нью-Йоркъ, а янтарнитѣ издѣлия, се пласиратъ най-много въ Индия, Турция и Африка.

Често янтара се фалшифицира съ целолуидъ, желто стѣкло, и пресувани отпадаци отъ янтаръ, които имитаций лесно се разпознаватъ чрезъ триене и по твърдостъта имъ. Отъ обикновения янтаръ правятъ черъ, като пресуватъ отпадъци отъ обикновенъ янтаръ боядисани съ черна боя или сажди. Янтара сжщо се имитира съ минерала гагаты, който произхожда отъ черни или кафяви камени въглища.

Кварца е въ видъ на призми съ шестъ стени, пирамида на върха и хубавъ стѣкленъ блясъкъ. По своя съставъ е силициевъ двуокисъ, и има твърдостъ 7, а относително тегло 2.6. За украшения най-много служатъ планински кристалъ, който бива безцвѣтенъ и прозраченъ. Има го въ Бразилия, Мадагаскаръ и С. Америка. По рано се е употрѣбавалъ за приготвяне на сждове за украшение. Въ Унгария има планински кристалъ нареченъ мармарошъ—диамантъ и се употрѣбява за имитация на диамантъ. Аметиста е сжщо кварцъ мораво оцвѣтенъ. Среца се въ Германия и ю. Америка и служи за украшения, но не е ефтинъ,—хубавия тъмно-моравъ аметистъ днесъ се продава 500 600 л. карата, но има изкуствени аметисти, приготвени отъ мораво стѣкло. Ако естественъ аметистъ се нажежи силно той изгубва цвѣта си и става желтъ.

Такъвъ кварцъ се нарича цитринъ, влатенъ кварцъ или бохемски топазъ. Има единъ особенъ видъ кварцъ, нареченъ тигрово око. Той е желто-кафявъ, съ влаквеста структура. Червения или чисто кафявия кварцъ се нарича ясписъ и се употребява за копчета, плочи и др.

Хематита е особенъ видъ желъзенъ окисъ и се употребява за боядисване, издялване на украшения и др.

Глазура

Приготвянето на добра глазура съставлява една отъ главнитъ задачи въ грънчарското производство. Най-важното, което трѣбва да знаемъ е дали глината слѣдъ опичанieto ще има бѣлъ цвѣтъ и дали глазурата ще бѣде прозрачна. Отъ многото прибавяне въ глазуригъ на калаенъ окисъ, глазуригъ ставатъ непрозрачни. За да се приготви добра глазура и да отговаря на предназначението си, се изисква голѣмъ трудъ, търпение и точно наблюдение. Стария способъ за глазирането на глинени сѣдове, фаянсъ, тржиби и др. се състои въ насищането на солъ въ пеца, когато въ пеца е развита най-висока температура, при която солта се разлага, хлора се отдѣля, натрия се съединява съ кремъчната киселина (кремъка), която се намира въ грънчарскитъ издѣлия и образува на повърхността на тия издѣлия много твърдъ стъкленъ покривъ.

Когато се изисква глазура да се разтопи при нисакъ жаръ (ниска температура), то употребяватъ оловенъ окисъ (горенъ оксидиранъ куршумъ) който сжщо образува стъкло съ кремъка. Особено за препоръчване е така наречения Тарноватски. За да се получи тъмна глазура (Емайлова), за майоликови глазури, съ които искаме да покриемъ някой орнаментъ, най-сигурното е да се употреби калаенъ окисъ.

Прибавката на боракса въ глазуригъ имъ придава силенъ блясъкъ и лъскавина.

Когато искаме да получимъ цвѣтни глазури, съ които сж глазирани старонемскитъ и Български кахлови печки и т. н., то къмъ тяхъ се прибавятъ (смѣсватъ) разни химически чисти метални окиси въ опредѣлено количество, напр.: при 77 части оловенъ окисъ (горенъ куршумъ), 12 кремъченъ пясъкъ, 2 части цинковъ окисъ, 2 части фелдшпатъ. (полски камъкъ), се получава прозрачна глазура. Отъ прибавянето на . частъ черъ манганъ се получава телесенъ (месестъ) цвѣтъ, отъ 9 части желъзенъ сулфатъ — червенъ цвѣтъ, отъ 9 кобалтовъ окисъ синъ и т. н. Тѣзи глазури се разтапятъ при температура 900° — 1000° C. При не прозрачнитъ глазури притурятъ още калаенъ окисъ, който прави глазурата бѣла и непрозрачна (емайлова) Добра и бѣла глазура се получава отъ 81 ч куршумъ и 19 калай, които се изгарятъ на едно и сгряватъ

на прахъ. Въ глазурата за орнаменти се притуря малко повече калаенъ окисъ. Само по себе си се разбира, че при горния смѣсъ отъ който ще се получава окиса, трѣбва да да има и кремъкъ, защото бевъ кремъкъ неможе да се получи стъкло. Кварцовия (кремъчния) пясъкъ редко бива чистъ, той често бива примесенъ съ желѣзенъ окисъ и прави пясъка негоденъ за цѣдъта. Всички материали се смилатъ въ хромелки (гличници) съ вода, посипватъ се предметитъ съ тая каша подобна на рѣдъкъ маджунъ и после се варещдатъ въ пещъ-

та за испичане. Отъ добрата глазура освенъ външнитѣ качества т.е. като: чистота, гладкостъ, лѣскава и гладка повърхвина, се изисква и да е твърда и яка. иначе при употреблението на готварските съдове, гязурата ще се дращи, кърти и ще се разяжда отъ кисели течности. Глазурата по своята натура, представлява стъкло разтопено въ силенъ или слабъ жаръ.

(ще продължи)

Съоб.: П. Тишковъ-Троянъ
специалистъ-керамикъ.

==Наставления, съвети и рецепти.==

Байцъ за алуминиеви предмети

Приготвява се смѣсъ отъ 50 грама сюде (натриева основа) и 50 грама вода. Съ нея се натърква добръ предмета, измива послѣ съ вода и исушава съ суха кърпа.

Почистване месингови предмети

Приготвява се смѣсъ отъ:
азотна киселина 1.5 кгр.
сярна киселина 200 гр.
обикновена соль 1 гр.

Азотната киселина трѣбва да бже 40° боме, а сярната 66° боме. Съ тая смѣсъ изчислятъ месинговитѣ предмети, чрезъ търкане съ четка, азъ-

бестъ или друго. При по-продължително дѣйствие на смѣсъта върху месинга, се получава матова повърхностъ.

Мастило за пишуци машини

Взема се глицеринъ 100 грама и се стопля въ единъ съдъ, слѣдъ което се прибавя 100 грама черна анилинова боя. Слѣдъ охлаждането се прибавя на малки порций вода, като постоянно се разбърква до като се получи редка течна боя.

Прахъ за полиране мраморни плочи

железенъ окисъ 30 ч.
сяра 500 ч.

двата материала се стриват много ситно по отдѣлно и после се смѣсватъ. Илочитѣ се полиратъ много добрѣ съ тая смѣсь съ кожено парче.

Срѣдство за полиране кожени мобили

Сваряватъ се въ желѣзенъ съдъ 450 гр. леново масло съ 250 гр. оловенъ окисъ, оставятъ се слѣдъ това да престоятъ нѣколко дни и отново се сваляватъ съ 400 грама восакъ, до като се образува гъста маса, която да може да се формува на малки топки.

Тъмно-черна желѣзна политура

Взематъ се една часть сира и 10 части терпентиново масло, сваряватъ се заедно и се продължава варенето внимателно до като се получи тъмна черна маса.

Политура за дребни дър- вени материяли

Смѣсватъ се шеллаковъ спиртенъ разтворъ съ безиръ въ отнѣшение 15 процента безиръ и се прибавя малко пчеленъ воскъ (около 2%).

Универсаленъ политуренъ лакъ за метали, кожа и дърво

шеллакъ	120 гр.
терпентинъ гъстъ	45 гр.
сандакакъ	20 гр.
анилинова черна боя	8 гр.

Тая смѣсь се размѣсва съ 50 гр. терпентиновъ спиртъ и 1100 гр. спиртъ, загрѣва се бавно, до като се стопли и се добрѣ разбърква и слѣдъ изтиването е готова за употреба.

Очистване петна отъ мастило

1. Оцетна киселина	70 ч.
амонякъ	29 ч.
глицеринъ	0.5 ч.
сировъглеродъ	0.5 ч.
2. Хлорна варъ	100 ч.
вода	800 ч.

Слѣдъ 24 часово престояване на тая смѣсь тя се прецежда презъ кърпа и се прибавя 120 ч. оцетна киселина. Съ нея се изваждатъ петна отъ мастило.

3. Оксална киселина	10 ч.
солна киселина	5 ч.

Оксалната киселина се разтвара въ 50 гр. вода и се прибавя солната киселина.

Маса за пълнене сухи елементи

калциевъ хлоридъ	
кристалически	30 гр.
калциевъ хлоридъ	30 гр.
амониевъ сулфатъ	25 гр.
цинковъ сулфатъ	25 гр.

Горнитѣ материяли се стриватъ по отдѣлно и смѣсватъ.

Срѣдство за втвърдяване на гипса

За да получи по голѣма твърдостъ на гипса и гипсовитѣ издѣлия, се прибавятъ нѣкой химикалий между които сж;

негасена варь
стища
калиевъ сулфатъ
цинковъ сулфатъ

Тѣ се прибавятъ въ отноше-
ние 10 до 12 процента, въ
стрито състояние.

Искусствена дървена маса

Тя се нарича още ксилолитъ.
Приготовлява се отъ:

магnezитъ	10 гр.
магnezиевъ хлоридъ	10 гр.
морска пiana	5 гр.

Магnezиева хлоридъ се раз-
тваря предварително, като се
вземе 30 гр. кристалически
магnezиевъ хлоридъ и се раз-
тваря въ 70 гр. вода. Отъ
тоя разтворъ се взема 10 гр.
Морската пiana се намира ва-
всеждѣ въ видъ на буци,
които се отличаватъ по своя-
та лекота.

Тая маса се втвърдява за
16 часа.

Друга една смѣсъ за искуст-
вено дърво е слѣдната:

магnezитъ	100 ч.
магnezиевъ хлоридъ	82.5 ч.
азбестенъ прахъ	25 ч.
дървени стѣрготини	12.5 ч.

Тая смѣсъ се боядисва по
желание съ нѣкоя боя, обик-
новенно английскъ рогъ като
се взематъ 2.5 части. Тя се
втвърдява за 24 часа.

Маса за гравьори

При гравьорството се упот-
рѣбаватъ различни сръдства
за покриване повърхността,
която се гравира. Нѣкой отъ
тѣхъ сж слѣднитѣ:

лой	1	1 ч.
жълтъ воскъ		5 ч.

2	зехтинъ	1 ч.
	жълтъ воскъ	5 ч.

3	терпентинъ	1 ч.
	жълтъ воскъ	4 ч.

4	твърдъ терпентинъ	3 ч.
	жълтъ воскъ	5 ч.

Тѣзи съставни части се разто-
паватъ по отдѣлно.

Лакъ за боядисани ме- тални предмети.

Хубавъ покривенъ лакъ за
боядисани метални предмети
каси, кровати, рамки, табли
и др. може да се получи по
слѣдния начинъ:

Стопаятъ се:

колофонъ	200 гр.
асфалтъ	200 гр.
воскъ	200 гр.

Стопената маса се поставя
въ единъ литръ терпентинъ
и чрезъ слабо заграване раз-
тваря.

Теченъ глицериновъ сапунъ

Приготовлява се по слѣд-
ния начинъ:

Загрѣва се 500 грама гли-
церинъ (гжстѣ около 24° Боме)
до 75° C, слѣдъ това се при-
бавя 50 грама чиста свинска
масъ и 100 грама олеинъ и
пѣлата смѣсъ се старателно
разбърква и прибавя 65 грама
калиева основа, предварител-

но разтворена въ вода, така че да бжде гъста около 38° Боме и 32 грама разтворъ отъ поташъ 28° Боме.

Цѣлата маса се много добръ разбърква, покрива се сжда и се оставя да престои 12 часа, слѣдъ което се парфюмира съ лимоново, розово, бергамотово или каквото и да е етерично масло, боядисва се и се излива въ стѣкла.

Бѣлъ цементъ

Взема се 75 гр. чиста креда и 25 гр. каолинъ добръ пречистенъ, нажежаватъ се до червенъ жаръ и слѣдъ охлаждането се смилатъ. Тоя цементъ самъ или пѣкъ смѣсенъ съ еднакво количество гипсъ, дава една доброкачествена хидравлическа варъ, която се втвърдява подъ вода и има слѣдъ седемъ дена сила 6 до 10 кгр. на кв. сантиметръ, а слѣдъ 3 мѣсѣца—25.5 кгр. на кв. сантиметръ.

Мраморенъ цементъ

Смѣсватъ се 44 до 4 части гипсово брашно съ една часть печенъ бораксъ, слѣдъ което наново се опачатъ до червенъ жаръ. Тоя цементъ съхне и се свързва за 4—5 часа и дава хубава лъскавина, здравина и не се пука. Употрѣбява се за имитация на мраморъ, за по фини мозайки и пр.

Цвѣтни искусствени цементи

Портландъ цементъ	175 гр.
пѣсакъ	340 гр.

ултрамаринъ	23 гр.
жълта охра	33 гр.
сапунъ	3 гр.
стипца	3 гр.

Тая смѣсъ дава сиво зеленъ искусственъ циметъ за стѣпала, мозайки и др.

За тъмно сивъ цвѣтъ се взема:

портландъ цементъ	170 кгр.
пѣсакъ	340 кгр.
сажди отъ ламба	23 кгр.
ултрамаринъ	16 кгр.
мекъ сапунъ	3 кгр.
стипца	3 кгр.

Слѣдъ втвърдяването и двата вида цементъ се лѣскуватъ съ смѣсъ отъ парафинъ и петролъ.

Гланцъ за печки

1

смола	12.5 ч.
бензинъ	450 ч.
графитъ	50 ч.

Смолата се разтваря въ бензина и се примѣсва графита. Съ тая смѣсъ се натриватъ добръ печкитъ когато сж студени, и старателно очистватъ отъ излишека на смѣстѣта.

Теченъ туткалъ

Единъ килограмъ обикновенъ туткалъ се сварява съ вода, слѣдъ изтиването се прибавя 130 грама чиста азотна киселина и 60 гр. водно стѣкло. Когато изтине течността, се прибавя и 60 гр. салицилова киселина.

== Въпроси и отговори. ==

Подъ това заглавие „Въпроси и Отговори“ редакцията на сп. „Занаятчийска Практика“ за да улесни читателитѣ и по желание на много отъ тѣхъ, открива новъ отдѣлъ.

Въ него ще се помѣстватъ въпроси изъ областъта на ежедневната практика въ различнитѣ занаяти и ще се даватъ освѣтления по тѣхъ въ видъ на отговори.

Ще се отговаря на въпроси, повдигнати само отъ редовнитѣ абонати на списанието и то на такива, които могатъ да интересуватъ по голѣмъ брой занаятчий. Това се прави съ цель, отдѣла въпроси и отговори да бжде полезень на всички занаятчий.

Онези отъ читателитѣ, които биха могли да отговорятъ на нѣкой отъ публикуванитѣ въпроси, ще отслужатъ твърде много на редакцията, като и дадатъ своето мнение по повдигнатия въпросъ, което ще бжде публикувано въ слѣдващитѣ книжки.

ВЪПРОСИ

№ 22 Моля съобщете ми, съ какви средства става егализацията на боядисани памучни, въобще растителни материяли, и по каквъ начинъ става това егализиране (изравняване).

Б. Д.—Станимака.

№ 23 Кол сж най-ефикаситѣ срѣдства за фиксиране (закръпване) боята на готово боядисанитѣ памучни преди и по каквъ начинъ става.

Б. Д.—Станимака.

№ 24 Кои материяли мога да употрѣбятъ като най-ефикасни и сжщеврѣменно безвредни за обезцвѣтяване (т. е. изваждане) на боята отъ несполучливо боядисани памучни материяли.

Б. Д.—Станимака.

№ 25 Отъ гдѣ най-лесно мога да се снабдя съ една преса за гладене шаяци и аби и колко ще струва.

М. Б.—Ихтиманъ.

По поводъ статията на г. Минковъ, поместена въ кн. 5 на списанието по консервиране на ширата, получихме отъ ръководителя на бѣчварския курсъ при Окр. Дърводѣлско Училище Тетевенъ слѣднитѣ твърдѣ интересни свѣдения:

Въ статията си г. Минковъ препорѣчва стѣкленитѣ сждове за шира. Като занаятчий бѣчваръ намирамъ, че могатъ да се употрѣбятъ и обикновени бѣчви, но предварително парафинирани, тъй както се смолятъ биренитѣ бурета. Препорѣчва сжщо италианскитѣ вина и шира. Тѣ иматъ сжщитѣ материяли, но прилагатъ тая метода, като парафиниратъ сждветѣ. Въ своята практика, когато най-напредъ започнахъ да прилагамъ тоя начинъ въ Софя, срещнахъ силна оппозиция. По-късно обаче, започнахъ да пускамъ на пазаря такива сждове за ракий и отъ направената проба се доказа, че даже спиртни напитки до 50° спиртъ сж подобрѣ запазени по цвѣтъ и вкусъ отъ вложенитѣ такива

направо въ парафинирани сждове.

Начина на работене е много простъ и ефтенъ. Препоръчвамъ на колегитѣ да го изпробатъ и приложатъ въ практиката, особено за сждове за безалкохолни напитки.

Сжда трѣбва да бжде идеално сухъ и добре почистенъ. Парафина се разтопява на слабъ огънъ до кипѣне. Превъ враната се налива така разгопения парафинъ и се запушва бързо съ отъ по-рано приготвена запушалка която трѣбва да бжде по възможностъ по-дълга. Тогава варела бързо се обръща, ва да може навсѣкждѣ да се покрие съ равномеренъ пластъ отъ парафинъ слѣдъ което се отпушва и се отлива излишния парафинъ. По тоя начинъ единъ варелъ съ вмѣстимостъ 500 литри може да се парафинира съ 400 грама парафинъ или около ва 15 лева. Така парафинираниѣ сждове нѣматъ нужда отъ външно измазване.

Преимуществомъ на парафинираниѣ сждове е това, че отстраняватъ влиянието на въздуха върху течността, която е въ тѣхъ. Позволяватъ по-лесно и по-бързо утайване (обистряне) на течността, и въ тяхъ калъта пада само на дъното, а не се полепва и по стенитѣ. Запазва се цвѣта, силата на спирта, вкуса и се предпазва отъ заболяване самото питие. Защото, често не парафинираниѣ сждове загиватъ и отъ това гниене се явява плесень, която

е разсадникъ на много болѣсти.

Триф, Д. Каменополски.

Бел. ред. Къмъ изказанитѣ отъ г. Каменополски мисли относително парафинирането на сждовѣтѣ, редакцията добавя слѣдното:

Напоследѣлъкъ W. O. Tausson (Biochemische Zeitschr 155, 1925) е открилъ особни микроорганизми отъ рода на плесенитѣ, които нападатъ парафина и го разлагатъ. Това разлагане става въ присѣтствието на кислородъ. Тѣхното развитие се усилюва въ по-кисела срѣда. Като продуктъ на разлагането се явяватъ нѣкой мастни киселини, които предаватъ на течността неприятенъ дѣхъ и вкусъ.

ОТГОВОРИ

№ 2 Ако въпреки и да сте спазили даденитѣ въ предидущитѣ броеви упѣтвания за боядисване вълна и последната (било прежда или изплетена на фанели) пакъ се явява шарена, то вината лежи или въ качеството на вълната или отчасти въ изпридането и сукането на преждата. Обикновено домакинитѣ не подбиратъ вълната да е отъ едно качество и развѣсена остра и мека вълна изпридатъ заедно и даватъ ва боядисване, при което се получаватъ твърде неприятни за окото съшарвания. За препоръчване е таква прежди да се боядисватъ само въ черъ цвѣтъ. Сжщо съ хромовитѣ и добрѣ

егализиращи бои може да се получат по добри резултати. Сжщо рядко се практикува, като се вари $\frac{1}{2}$ часъ вълната въ баня отъ смрадливовъ сокъ и послѣ се боядисва или пъкъ слабо се грундира въ топла баня съ Methylviolett и се боядисва.

№ 16 Тъмно боядисанъ индиговъ платъ става по-ясеаъ, когато се обръща $\frac{1}{2}$ —1 часъ въ 70° С топла баня, въ която се слага предварително 5—8% сода за прене, 3% моноползайфе (който предпазва материяла отъ повръждане) и 2—4% Hydrosulfiteconc pulver, слѣдъ което хубаво се изпира въ топла и студена вода и се прекарва въ слабо подкиселена съ оцетна или сѣрна киселина вода.

Колористъ — София.

№ 17 Въ настоящата книжка, въ отдѣлъ рецепти даваме рецепта за „полиране мраморни плочи“. Сжщата може да се приложи и за полиране мозайка. Наскоро ще Ви съобщиме и едно друго сръдство, което сега е дадено да се изпитва.

Колкото се отнася до полирането, както вие го наричате на врати боядисани съ бѣла боя, безъ да се измива отъ водата, достатъчно е освенъ общия начинъ на работене въ подобни случаи, да прибавите 5—10% водно стѣкло (натриево).

№ 18 Подробенъ отговоръ на запитванията Ви ще се даде, слѣдъ като изплатите або-

намента си, тъй като въ отдѣла „Въпроси и отговори“ редакцията отслужва само на платилитѣ абонати, както е обявено въ началото на тоя отдѣлъ.

№ 19 Появяванато на петна по огледалото може да се дължи на слѣднитѣ нѣща: на нечисти материали, на недобрѣ почистена стѣклена плоча и на мехурчета въздухъ, които могатъ да останатъ между течността и стѣклото.

Причината може да се крие и въ самия начинъ на работене, ако употребявате нѣкой особени вещества. Ако вашия начинъ на работене ни е познатъ по подробно, а сжщо така и начина на приготвяне течността, ще можемъ да Ви дадемъ по-подробни осветления.

№ 20 За оксигенови апарати се отнесете до магазинна на д-во Комъ ул. Алдомировска № 38 София.

№ 21 Причината за лошата и недоброкачествена заварка на шинитѣ, гривнитѣ и другитѣ части на файтони и каруци се дължи на слабия кайнакъ, което показва, че температурата е ниска. За да се постигне по-висока температура, необходими сж тѣзи условия: — силенъ притокъ на въздухъ, доброкачествени силни въглища съ повече отъ 5000 колорий горивностъ.

Напоследъкъ се употребява единъ особенъ препаратъ за

заварки и спояване на гривни пини и яйъве, отъ който се посипва по нѣколко грама върху мѣстото, което ще се

заварява, нагрева се добре и се причуква. По тоя начинъ само за 10 минути се прави великолепна и здрава заварка

Изъ живота у насъ и въ чужбина.

Цѣната на каменитѣ възлища. Управлението на мина Перникъ е опредѣлило слѣднитѣ цѣни на възлищата:

I качество тонъ	550 лв.
II качество тонъ	480 лв.
III качество тонъ	400 лв.
IV качество тонъ	250 лв.
непресети тонъ	440 лв.
пляка тонъ	100 лв.

Курсъ по грънчарство въ Габрово ще се открие наскоро отъ страна на Варненската

Търговско-Индустриална Камара.

Производството на вино въ Франция презъ 1924 година е било 67.3 милиона хектолитри отъ 1.443⁸ милиона хектара. Споредъ тѣзи цифри пада се отъ единъ декаръ 440 литри вино.

Какви професионални училища има у насъ. Споредъ статистиката м. г. у насъ сж сжествували слѣднитѣ професионални училища:

Търговска Гимназия
Търговска Гимназия
Практ. Търговско У-ще

„ „ „ „
Средно Столарско У-ще
Практ. „ „

„ „ „ „
„ „ „ „
„ „ „ „
„ „ „ „
„ „ „ „
Средно Коларско У-ще

„ „ „ „
„ „ „ „
„ кошничарско „
„ „ „ „
„ „ „ „

Средно механо техн. у-ще
Копринарско тъкач. у-ще
Средно механо техн. у-ще

Бургазъ
Пловдивъ
Попово
Фердинандъ
Русе
Панагюрище
Котелъ
Тетевенъ
Етрополе
Берковица
Кюстендилъ
Бѣлоградчикъ
с. Драганово
с. Ставерци
Котелъ
Плѣвенъ
Севлиево
Габрово
Вратца
София

Грънчарско у-ще

Килимарско у-ще

Текстилно у-ще

с. Бусинци

с. Чипровци

Сливенъ

Грънчарски курсъ въ Троянъ е откритъ на 1 юли. Записали сж се повече отъ 20 курсисти. Курса ще трае 3 мѣсѣца, слѣдъ което ще бжде премѣстенъ въ с. Терзийско, с. Турска Лѣщница и други грънчарски центрове.

Програмата на курса е слѣдната:

История на грънчарството.

Запознаване съ суровитѣ материяли. Пластични и лепластични. Свойствата на които трѣбва да отговарятъ. Разпознаване глинитѣ.

Преработка на суровитѣ материяли.

Формуване: ръчно, машинно, шликеръ.

Приготвяне форми отъ гипсъ, моделиране.

Сушене на грънцитѣ.

Опичане, видове опичане: директно, индиректно. Измѣрване температурата — кегери. Печи, глазиране, ангоби, глазури, бои, емайли, фаянсъ и фаянсови издѣлия.

Курса е теоретически и практически и е снабденъ съ всички необходими уреди, вещи и др. инструменти. Курса се издържа отъ Плѣв. Окр. Пост. Кимисия и ръководи отъ специалистъ — керамика Г. Тишковъ.

Нова безоловна глазура. Слѣдъ дългитѣ опити, които се правиха у насъ относително употреблението на безо-

ловна глазура за грънчарскитѣ издѣлия, която да змѣни опасната за здравето оловна, напоследѣтъкъ започна да се продава безоловна глазура.

Глазурата е ситно смляна, и пригодена точно за нашитѣ глинѣ, а главно за Троянскитѣ. Тя се лѣе при около 800° и съ това тя ще може да се употребява и въ нашитѣ примитивни печи съ обикновенъ огънь. Работенето съ нея е сжщото както съ другитѣ оловни глазури, а по цѣна тя е сравнително по ефтина, защото има голѣма покривна сила. Имахме случай да видиме сждове глазирани съ нея и приготвени отъ троянска прѣстъ. Тѣ иматъ идеално гладка повърхнина, не сж напукани, не се люцатъ и иматъ отличенъ гланцъ (лице). При това сж съвършено безвредни, не съдържатъ никакво олово и съ това даватъ възможность на производителитѣ да ги продаватъ свободно безъ страхъ, безъ удостоверение и безъ анализа. Съ въвеждането на тѣзи глазури ще се отърватъ производителитѣ отъ постоянния страхъ, че ще имъ бждатъ конфискувани сждоветѣ, а населението отъ опасността отъ оловно отравяне. Още по-вече, че споредъ единъ проектъ, ще се забрани глежосването съ оловни глазури.

Желателно е учителитѣ керамици въ Троянъ и другадѣ, да ги изпитатъ и препоръчатъ за да започне прилагането имъ преди да бждатъ изложени производителитѣ на контролъ, анализи и материални щети Тѣзи глазури нѣматъ нищо общо съ различнитѣ глазури, които продаватъ бакалитѣ подъ името „безоловни“ и които при работене се смичатъ и не даватъ никакъвъ резултатъ, защото тѣ сж оловни съ малко примѣси отъ кварцъ, и се лѣятъ на 1000° каквато температура неможѣ да издържи нито Троянската, нито Ловчанската, нито Видинската грънчарска глина.

Сжщинскитѣ безоловни глазури пригодени за нашата глина се продаватъ отъ Д-во Комъ ул. Алдомировска № 38 София, по цѣни много по-износни отъ оловнитѣ.

Конференция на Търговско Инд. Камари. На 15 августъ се е състояла обща конференция на членоветѣ на бюрото на всички Търговско Индустриални Камари въ България. На конференцията сж разглеждани текущи въпроси засѣгащи индустрията търговията и занаятитѣ.

На международния институтъ на труда въ Женева ще бжде подаренъ отъ страна на Министерството на Труда единъ килимъ изработенъ въ Български стилъ. Проекта е изработенъ отъ г. Пенчевъ. Килима ще бжде изработенъ въ държавното килимарско училище и ще е около 80 кв. метра голѣмъ.

Панаира въ Виена, който е единъ отъ най-голѣмитѣ международни панаири ще се състои на 6 до 12 септември. Поканени сж да присѣтствуватъ и българскитѣ търговци и занаятчий. Посетителитѣ ще пътуватъ съ 50% намаление по бързитѣ дунавски параходи, а сжпо така и съ намалена виза за паспортитѣ.

Въ Буда-Пеща ще се състои на 12 септември изложба на домашенъ породиствъ и разплоденъ добитѣкъ. Пътуване съ 50% намалении.

Изложбата на професионалнитѣ училища въ България, която се състои въ София е закрыта. Всички почти предмети сж разпродадени. Това показва, колко много нашата публика цѣни българската изработка, и иде да докаже, че нашитѣ професионални училища, макаръ и за кратко врѣме, сж постигнали грамаденъ успѣхъ. Който е ималъ случай да посети изложбата, е останалъ възхитенъ отъ стилната изработка на предметитѣ, голѣмия вкусъ, елегантностъ и здравина на изработеното. Най-голѣма цѣна сж получили изработенитѣ мебели, а отъ тѣхъ особено много сж изпѣквали мебелитѣ изработени въ Дърводѣлското училище въ Тетевенъ, издържано отъ Плѣв. Окр. Пост. Комисия, подъ ржководството на директора на сжщото г-нъ Л. Влаевски. Сжпо така силни мобили сж били изложени и отъ дърводѣлското училище въ Русе, които сж направили

особенно впечатление съ своята резбарска работа.

На мястото на изгорѣлия покрить мостъ въ Ловечъ, ще се изгради съ помощта на държавата новъ голѣмъ мостъ, съ баваръ отъ около 80 магавина. За цѣлѣта сж отпуснати петъ милиона лева. Мостътъ ще бже едно красиво строение, на и безъ това хубавия Ловечъ.

Състоянието на посѣвитъ и овошията въ страната, споредъ послѣднитѣ свѣдения е слѣдното: въ Ломско царевичата е добра, по лозята се е появила перноспора; Пловдивско — оризитѣ сж добри, лозята сж добри, нѣма перноспора; Карловско — тютюницата, лозята, овошнитѣ градини и царевичитѣ сж силно поврѣдени отъ градушка; Търновско — изобило посѣвитъ и лозята сж добри; Бургаско — перноспора по лозята. Сжщо въ Плъвенско и Никополско.

Занаятчийска изложба въ Варна се е открила на 23 августъ. Участвували сж всички занаятчий отъ окръгъ. Тая хубава инициатива е желателно да се вземе отъ всички постоянни комисии и Търговско Индустриални Камари, особено за окръжитъ, въ които занаятчийството е силно развито както е въ Плъвенски, Търновски, Софийски и Пловдивски окръжи. Подобни изложби освенъ, че ще дадътъ голѣмъ тласкъ на занаятчийството, но ще послужатъ за опознаване на занаятчийтъ отъ срод-

нитѣ отрасли, и за усъвършенствуване на произведенията имъ.

Съгласно новия законъ за ланъка върху занаята (чл. 48) за установяване годишния облагаемъ приходъ се взематъ и предъ видъ:

а) видътъ и характертъ на занаятиятъ;

б) обширность на помѣщението, кждето се упражнява;

в) търговско значение на мѣстото, кждето е разположено заведението;

г) капиталтъ;

д) обороттъ;

е) числото на работниците и служащитѣ, тѣхната подготовка и употребяванитѣ въ занаятието машини, оръдия и пр.

ж) индивидуалната способностъ;

з) числото на съдружницитѣ

и) необходимо присъщи на занаятието разходи.

Когато нѣма данни за опредѣляне дохода на нѣкой данъкоплатецъ, упражняващъ известно занаятие, комисията установява дохода му въ зависимостъ отъ разходите, които прави, освенъ ако има доказателство, че той живѣе чрезъ дългове, продажба на имоти или отъ капитала си.

Курса по бояджийство въ Плъвенъ, който щеше да се отвори презъ мѣсѣцъ юли, се отложи по технически причини за мѣсѣцъ септемврий, когато ще се състои.

Програмата на курса е изложена въ кн. 6 на списанието. Курса ще се открие съ съдѣйствието на Русенската

Търговско Индустриална Камара и ще трае 20—25 дни. Таксата за цѣлия курсъ е 1000 лева.

Голѣмъ мостренъ занаятчийски индустриаленъ и земледѣлски панаиръ ще се състои и тая година въ Горна-Орѣховица, презъ септемврий. Вzeti сж мѣрки панаира да бжде добре подреденъ, а така сжщо да се намѣри подслонъ за всички посетители.

Конкурсъ за специализация по стопарство и коларство е обявила Бургазката Търговско Индустриална Камара. Конкурса ще се произведе на 16 и 17 септемврий т. г. въ Бургазъ. Допускатъ се кандидати само отъ района на камарата.

Професионално училище за инвалиди Отъ 1 августъ до 10 септемврий т. г. става записването на ученици инвалиди въ Инвалидното професионално училище. Въ училището имъ слѣднитѣ отдѣли: шивашки, плетачески, общарски, копничарски и детски играчки (ченекеджийство и желѣзарство). Тия инвалиди, които желаятъ да се запишатъ ученици, трѣбва да изпратятъ заявление, въ което да отбележатъ въ кой отдѣлъ искатъ да постѣпятъ. Кѣмъ заявлението трѣбва да приложатъ лична инвалидна карта, свидетелство за материалното положение и кръщелно свидетелство. Ученицитѣ сж на храна и прокутъ въ Инвалидния домъ. Учението е безплатно и трае 2 години. Тия ученици, които свършватъ училището,

получаватъ машини и други инструменти, съ които да могатъ да упражняватъ занаята си.

Тютюна въ Гърция Споредъ официалнитѣ сведения на атинското министерство на народното стопанство, черпени отъ главния губернаторъ на Македония, производството на тютюнъ въ цѣля Македония достига годишно до 20.000.000 кгр. 18.000.000 кгр. отъ тѣхъ на стойность 1.000.000.000 драхми се изнасятъ въ странство и само 2.000.000 кгр. оставатъ да се консумиратъ въ цѣля Гърция.

Монополъ на алкохола въ Турция Отъ 1 юни т. г. въ Турция се въведе монопола на алкохола. Продажбата става само отъ държавата. Само тя, по сжщата причина, може и да закупва отъ чужбина потребнитѣ качества за вътрешна консумация, ако вътрешното производство, което се закупва изцѣло отъ държавата, не досига за тая консумация. Достатъктѣ ще ставатъ чрезъ търгове или доброволно съгласие. Ето, защо нашитѣ фабриканти, които желаятъ да взематъ участие въ тия доставки, добре ще направятъ, ако отъ врѣме на врѣме се отправятъ до министерството на финанситѣ въ Ангора, за сведения.

Кожарски курсъ въ Търново На 5 юний сж започнати занятия въ открития отъ Камарата двумесеченъ курсъ по кожарство и кожарско бояджийство въ Търново. Курсътъ

се ръководи отъ пжтующия
учителъ — инструкторъ по за-
наята при камарата, г. Хр.
Стояновъ. Практическиятъ, как-
то теоритическиятъ занятия се
водять въ собственото поме-
щение на Кожарското сдру-
жение. Независимо отъ общи-
тъ занятия въ курса, ръко-

водителя презъ останалото
работно врѣме е направилъ
демонстративни опити
въ частнитѣ рабо-
тилници на своитѣ курсисти
по боядисването на кожата
за юфть и боксъ. Курса се
посещава отъ 22 курсисти —
кожари.

ЦѢНИТЪ НА РАЗЛИЧНИТЪ МАТЕРИЯЛИ

Безоловни глазури, бои и др. отъ Д-во Комъ София,
ул. Алдомировека 38.

Безоловни глазури

Прозрачна безоловна глазура	№ 16	— 30	лв. кгp.
"	№ 19	— 35	" "
"	№ 19к	— 33	" "
"	№ 20	— 38	" "
Синя	№ 20	— 59	" "
Жълта	№ 20	— 55	" "
Оранжева	№ 20	— 55	" "
Зелена	№ 20	— 53	" "
Кафена	№ 20	— 38	" "
Зелена	№ 16н	— 40	" "
Червена-карм.	№ 20	— 60	" "
Черна	№ 20	— 60	" "
Кафена	№ 16м	— 34	" "

Прозрачни глазури:

Bidtelia—Gechirglasur -- Ggl. 504	— 62	лв. кгp.
Bidtelia—Glasur G.OO	— 62	" "
" " L.OO	— 62	" "
" " U.L.	— 62	" "
" " G.II	— 65	" "
" " G.Ia	— 62	" "
" " G.IB	— 62	" "
Ohmea—Glasur O. M. 3. extra	— 62	" "
Bleifreie—Glasur OO	— 62	" "
Bldtelia—Rochglasur Bfl	— 62	" "

Покривни бѣли глазури:

Bidtelia—Glasur D бѣла I	— 80	лв. кгp.
" " D " OO	— 80	" "
" " D " Ia	— 80	" "
" " D " JO	— 80	" "

Цвѣтни глазури:

Bidtelia — Ggi	— желта	— 65 лв. кгр.
" "	— зелена	— 80 " "
" "	— червено-кафяна	— 76 " "
Ohmea — Glasur	O. M. 3. жълта I	— 76 " "
" "	O. M. 3. червена	— 90 " "
" "	O. M. 3. зелена	— 76 " "
" "	O. M. 3. синя	— 94 " "
" "	O. M. 3. кафяна	— 74 " "
Bletfrei — Glasur	OO — жълта II	— 74 " "
" "	OO — зелена	— 74 " "
" "	OO — черв. кафяна	— 70 " "

Цвѣтни глазури специално за печки (оловни):

Bidtelia — O — Glasur	0.8 — кест. кафява	— 55 лв. кгр.
" " "	0.1 — черв. кафява	— 55 " "
" " "	0.6 — жълта	— 55 " "
" " "	0.22 — синьо зелена	— 62 " "
" " "	0.30 — морачо зелена	— 75 " "
" " "	0.11 — тъмно зелена	— 60 " "
" " "	0.19 — тъмно синя	— 90 " "
" " "	0.1089 — светло синя	— 90 " "
" " "	0.37 — реведа	— 60 " "
" " "	0.20 — синьо зелена	— 65 " "

Метални фрити

(За обезцвѣтяване на глазури, ан-оби и пр).

№ 901 — Кафено-червена и 924 зелена	— по 150 лв. кгр.
№ 906 — Жълта	— по 200 " "
№ 908 — Кестеняво-кафяна	— по 140 " "
№ 912 — Синя	— по 420 " "
№ 916 — Олив. № 936 Каф.олив. (к. м.)	— по 185 " "
№ 918 — Ултрамаринова синя	— по 300 " "
№ 922 — Синьозел. № 940 лилз (мор.)	— по 270 " "
№ 937 — Реведа	— по 175 " "

Желъзария

желъзо за прозорци	6.50 кгр.	тенеке бѣло	40-56 кгр.
желъзо болтове	6.50 кгр.	стомана	24.50 кгр.
желъзо чемберликъ	8 кгр.	цинкъ	38 кгр.
желъзо шина	5.30 кгр.	олово	28 кгр.
желъзо подкови	14 кгр.	медъ новъ	74 кгр.
желъзо ламарина	13.50 кгр.	старъ	30-32 кгр.
желъзо лам. галван.	22 кгр.	чугунъ	4-1.50 кгр.
		калай	200 кгр.

Колониалъ		бензинъ 720°	кгр.	19.50	„
		745°	„	17	„
нишадъръ	34 кгр.	газболъ	„	4	„
нафталинъ	15 кгр.	катранъ	„	9	„
стища	9 кгр.	масло минерал.	„	10.17	„
синъ камакъ	21 кгр.	безиръ		50	„
торби калкута 2 1/2 л.	58 кгр.	бои анилинови		360 400	„
смола	10 кгр.	бои постни		10	„
колофонъ	18 кгр.				
рафия	27 кгр.				
Джбилни вещества					
Горивни материяли		желтъдъ	кгр.	8	лв.
		квебрахо екетр.	„	22	„
въгл. английски тонъ	2000 лв.	джбиленъ	„	21	„
„ български	850 „	кжна	„	80	„
„ турски	1200 „	чувенъ	„	45	„
брикетъ сръбски	2000 „	графитъ каса		400	„

ХИМИКАЛИЙ.

АЗОТНА КИСЕЛИНА 20° Be	лв.	35
СОЛНА КИСЕЛИНА 20/22°, свободна отъ арсенъ	„	11
СЯРНА КИСЕЛИНА 66° Be, свободна отъ арсенъ, въ варели	„	11
ОКСАЛОВА КИСЕЛИНА 98/100% въ варели или чували	„	32
МРАВЕНА КИСЕЛИНА 85%, въ дамаджани по 65 кгр. нето	„	45
МЛЪЧНА КИСЕЛИНА 50% въ варели отъ по 200 кгр.	„	38
ЛАНОЛИНЪ въ варели, технически чистъ	лв.	62
НАТРИЕВЪ СУЛФИДЪ варели отъ по 250 – 300 кгр.	„	19
КАЛИЕВЪ ВИХРОМАТЪ въ варели или чували	„	45
АНТИХЛОРЪ въ варели или чували	„	8
БОРАКСЪ на прахъ въ варели отъ по 50 кгр. нето	„	32
АМОНИЕВЪ ВИХРОМАТЪ въ варели отъ по 50 кгр. нето	„	40
БЕРТОЛЕТОВА СОЛЪ въ варели отъ по 50 кгр. нето	„	38
СЕЛИТРА двойно рафенирана въ варели отъ по 50 кгр. нето	„	30
СЕЛИТРА обикновена въ двойни чували, рафенирана	„	28
ПОТАШЪ чистъ 98/99%	„	30
СОДА БИКАРБОНАТЪ	„	14
АЦЕТОНЪ	„	150
ТОЛУОЛЪ	„	180
СОДА КАРБОНАТЪ калцинирана въ чували отъ по 110 кгр.	„	2.50
СТИЩА ХРОМОВА въ чували или варели	„	28

БЪЛИЛНА (Хлорна) варъ въ железни варели отъ по		
85 кгр. нето	лв.	18
ХЛОРБАРИ въ варели отъ по 350 кгр.	"	19
ЦИНКОВЪ ПРАХЪ въ сандъци отъ по 60 кгр.	"	10
МАНГАНОВЪ ДВУОКИСЪ (Супероксидъ-широлу-		
зитъ) ситенъ на прахъ фина	"	30
КОВАЛТОВЪ ОКИСЪ сивъ	"	1500
КОВАЛТОВЪ ОКИСЪ черъ,	"	1300
АМОНЯКЪ 0.910 троенъ, въ дамаджани по около		
75 кгр. б/н	"	30
НИКЕЛОВЪ СУЛФАТЪ за галванопластика	"	70
ВАЗЕЛИНЪ бялъ американски, въ кутии по 5 кгр.		
нето	"	74
БЕЗОЛОННА ГЛАЗУРА въ торби или варели	"	35
ГРЕСЪ въ варели по около 200 кгр. б/н	"	11
ВАГОННО МАСЛО въ варели б/н	"	10
АПРЕТУРА за черни кожи въ тенекий	"	40
Джбови кори на ситенъ прахъ	"	40
КАЛИЕВЪ МЕТАВИСУЛФИДЪ, кристали	"	60
АМОНИЕВЪ ФОСФАТЪ въ варели	"	80
КАЛЦИЕВЪ КАРБОНАТЪ за винари	"	24
МАГНЕЗИЕВЪ КАРБОНАТЪ много лекъ прахъ	"	42
ЖЕЛЪЗЕНЪ ХЛОРИДЪ въ желъзни варели	"	36

Цѣнитѣ се разбиратъ франко складъ БУРГАСЪ, РУСЕ и ЛОМЪ за кило нето, амбалажъ гратасъ, чували бруто нето.

Курсъ по бояджийство.

Къмъ срѣдата на м. септемврий т. г. ще се открие частенъ практически и теоритически курсъ по бояджийство въ гр. плѣвенъ, съ съдѣйствието на Русенската Търг. Индустриална Камара.

Курса ще се ржководи отъ специалисти химици бояджий, и ще трае 20 до 25 дни.

За курсиста ще се приематъ майстори и калфи, а сжщо и новоначинаючи съ прогимназиално образование.

Въ курса ще се премине основно теорията и цялата практика по боядисване вълна, памукъ, коприна, слама избѣлване и пр.

На курсиститѣ ще се дадатъ удостовѣрения и по една серия пробни картели съ мостри.

Споразумение при Н. Хр. Хасекиевъ — Плѣвенъ, или редакцията на списанието.

К Н И Ж Н И Н А

Получиха се въ редакцията:
Извѣстия на бургазката Търговско Индустриална Камара, г. IX, броеви 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 и 21, търговско информационен вестникъ, Бургавъ.

Икономически извѣстия седмично издание на Враненската Индустриална камара и стокова борса, г. III, броеви 35, 36, 7, 38, 39, 40, 41 и 45, Варна.

Бюлетинъ на българско Чехословашката Търговска Камара, г. III, № 6, София 1925 г., съдържа: — Захарната и тютюнева криза, Текстилната индустрия въ България, различни търговски и стопански въѣси. Списанието се редактира подъ вѣщото ръководство на г. инж. В. Ив. Хоринекъ.

Търговско — Промислена защита, вѣстникъ за търговска и индустриална защита и информация, редакторъ издатель: П. Д. Драгулевъ, Варна, г. XIV броеве, 700, 701, 702, 703 и 704.

Мостренъ панаиръ органъ на управлението на Горноорховския панаиръ, г. I брой 1, юлий 1925 год. Горна-Орховица.

сп. Народно Стопанство популярно икономическо списание, г. XXI, кн. 6, юний

1925 год. редакторъ Д-ръ Ив. Златаровъ, София.

Bullein de la chambre de Commerce Français en Bulgarie, бюлетинъ на Французката Търговска Камара въ България, № 42 юний 1925 г. София, ул. Московска 2.

Бургазки Фаръ — ежедневенъ независимъ народенъ вѣстникъ Редакторъ Ив. Ст. Йосифовъ.

==

НА ВСИЧКИ неплатили абонати се изпратиха по пощата квитанцитъ Редакцията е уверена че тѣ нема да повърнатъ квитанцийтъ, съ което ще докажатъ, че цѣнжтъ единственото свое занаятчийско списание, и че не искатъ да се ползватъ безплатно отъ труда на другитъ.

А Ф И О Н Ъ

всекакви количества
купувамъ
Споразумение редакцията